

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

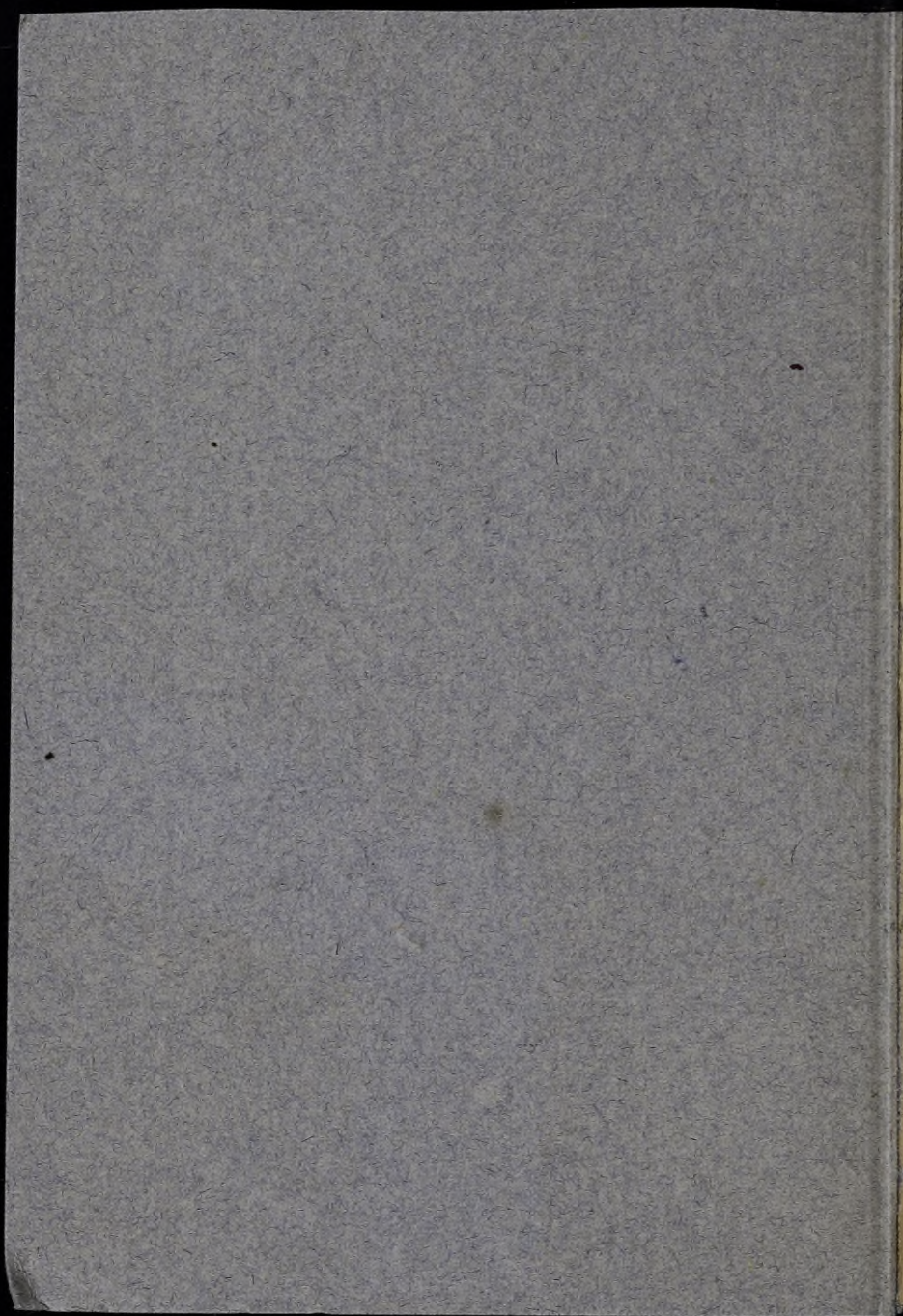
UPPSALA
UNIVERSITET

Magnell, E.

(B.) Vitt.
Sv.

"För välgörande
ändamål"

1897

"För välgörande ändamål".

Nutidsskildring

för *Stockholms-Tidningen*.

af

Ernst Magnell.

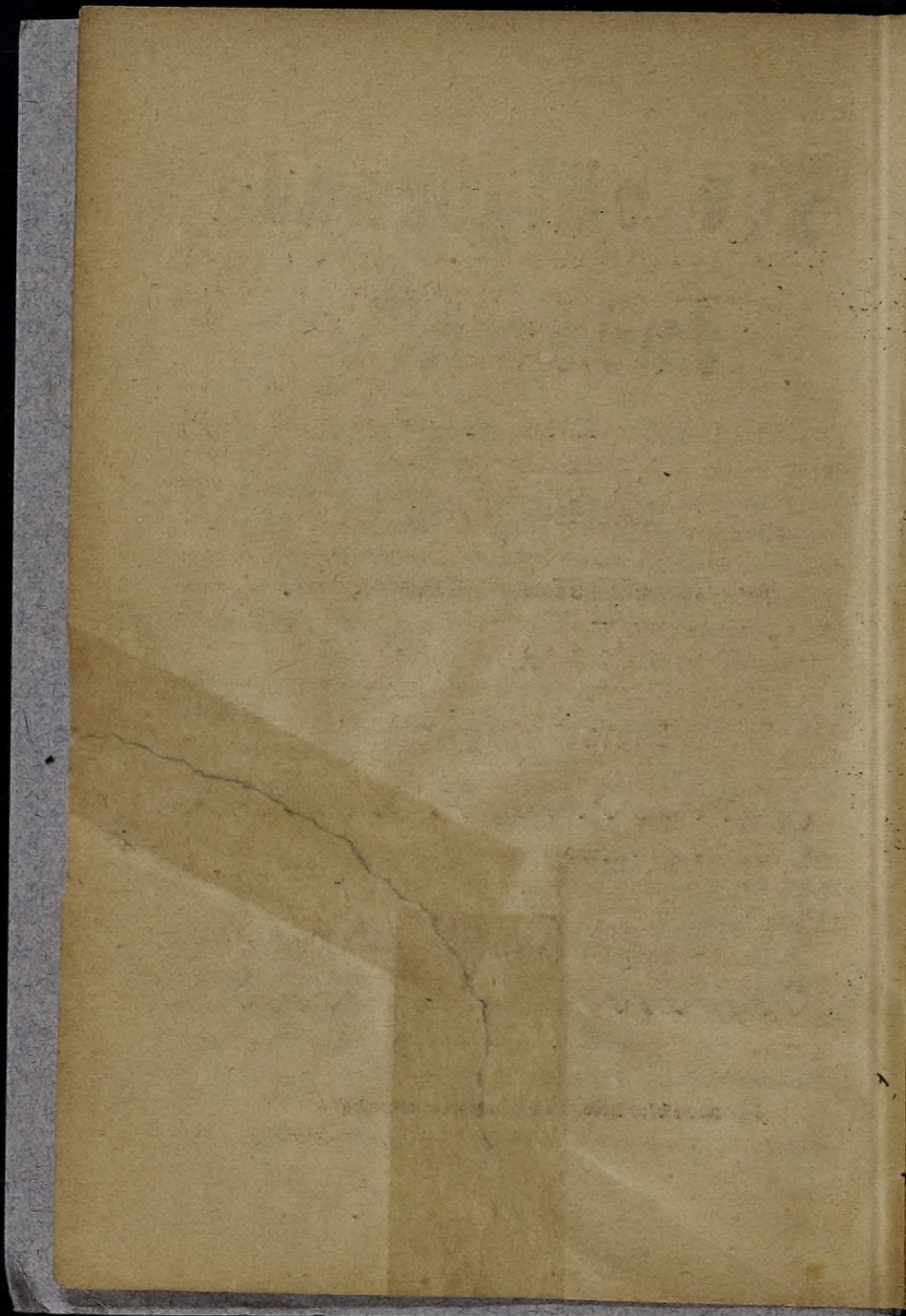
Stockholms-Tidningen kostar:

	$\frac{1}{1}$ år.	$\frac{1}{2}$ år.	$\frac{3}{4}$ år.	mån.
<i>Stockholms</i> suppl.	6: 00,	3: 25,	1: 75,	0: 60.
<i>Landsorts</i> suppl.	3: 60,	2: 40,	1: 20,	0: 50.

STOCKHOLM.

Stockholms-Tidningens tryckeri

1897.

Stadsmäklare Hägermans fru hade i egen hög — om ock för öfrigt liten och trind — person rest ut till den gamla »kåken», ett envånings trähus i en af stadens utkanter, dels för att taga närmare notis om något missöde, som påstods ha träffat täcksticker-skan »jungfru Sanna», dels för att eventuellt göra en beställning hos henne.

En storborgarfru med någon aktning för sig själf och sin ställning måste ha en viss klientel af fattiga, de äro liksom engagerade för det konventionella välgörenhetsprogrammet, och kan man utan att försvaga skenet af filantropi genomföra programmet så där en smula entreprenadmässigt — så mycket bättre!

A propos den absoluta obefintligheten af hvarje spår till god handling i en människas lif, hvarom har just den stundom vittnat? Jo, om »en storartad välgörenhet i det tysta»!

Men återvändom till ämnet! Fru Hägerman steg in i kåkens enda rum och dig-

nade, trött af den långa promenaden i vagn, ned på en af de få trästolar, som jämte ett bord, en utdragssoffa och en stickbåge utgjorde hela möblemanget.

— Kära jungfru Sanna, — vände hon sig till en äldre kvinna, som låg nedbäddad i utdragssoffan, — jag har hört, att det var något missöde för en vecka sedan.....

Den tilltalade, hvars nästan dödsbleka, fint skurna drag skarpt afstucko mot fru Hägermans lilla rödmosiga ansigte med dess starkt utvecklade underkäk, sökte med ytterlig möda resa sig till sittande ställning.

— Nej, ligg, ligg för all del, och tala om, hvad som händt!

»Missödet» bestod till en början däri, att en kullvältad lampa antändt en kläd-korg vadd, hvarvid två färdigstickade täcken brunnit upp och hela rummet stått i lju-san låga.

— Åh, det var ju förskräckligt! — inföll fru Hägerman i släpande ton och lät med uppdragna ögonbryn hufvudet sjunka på sned.

Men icke nog härmed, fortsatte jungfru Sanna: Då hon, innan brandkåren kom, sökte släcka elden själf och därvid i tunn drägt sprungit fram och åter mellan gårdsvattenledningen och det brinnande rummet, hade hon i den höstliga kvällskölden ådragit sig en förkylning, som nu, enligt hvad distrikts-

läkaren uppgaf, öfvergått till lunginflammation.

— Det var förskräckligt! — utbrast fru Hägerman på samma sätt som förut, — och jag som tänkte beställa ett täcke.

— Som fru Hägerman kan förstå, — sade den sjuka matt, — är det mig på en tid omöjligt att göra något arbete, och Lina, som går till och från och hjälper mig, duger inte till att göra det ensam.

— Nej, jag kan nog förstå det — hvad är det nu igen bodarna betala per styck, när de själfva bestå materialerna till täcket?

Draget af lidande skärptes för ett ögonblick i den sjukas ansigte, och hon svarade ej strax.

— 1.25, — sade hon omsider sakta och liksom hopplöst.

— Och hur länge har jungfru Sanna att göra med det?

— En dag, eller rättare ett dygn.

— Ja, det är ju förskräckligt, — idisslade fru Hägerman och stirrade förströdd rätt framför sig.

Men hur »förskräckligt» nu alltihop var, kunde fru Hägerman ej undgå att i tankarna göra en ganska lugn uträkning, att, om jungfru Sanna på ett helt dygns arbete förtjänade blott 1.25 och kunde existera på denna inkomst, som därtill var långt ifrån för jämnan, så måste en tillfällig kontant

hjälp af äfven ett helt ringa belopp vara rent af »hittade pengar» för henne. I portmonnän vid sidan af en bundt hopvikna sedlar »hittade» också mycket riktigt fru Hägerman för den sjukas räkning något, som hon först höll kvar i den slutna handen en liten stund.

— Jag vill naturligtvis så gerna hjälpa jungfru Sanna, — yttrade hon med grannliga mjukhet i rösten, — för tillfället har jag inte så, att jag kan lemna annat än det här, — hvarpå hon öppnade handen och på bordet lade — en tvåkrona.

En svag, ängslig rodnad stack fram på den sjukas kinder, hvarvid för några sekunder hennes ögon slötos och läpparna nervöst darrade. Men därpå såg hon upp och framhviskade ett skyggt:

— Jag tackar! — Nöden hade kufvat arbetsmartyrens stackars utmattade stolthet.

— Håll till godo, kära jungfru Sanna, — sade fru Hägerman, som lagt märke till den sjukas sinnesrörelse och på sitt vis analyserat dess innebörd: »Tänk, hvad den hjälpen var välkommen för den stackarn!»

Hon kunde nästan bli frestad att lägga dit en krona till — men nej, det är bättre att lemna litet i sänder, då hushållar folk bättre med slantarna, hon skulle snart låta höra af sig igen, och med ens, medan hon satt där, rann en alldeles utmärkt idé upp i

hennes hufvud. Här skulle nog bli hjälpl
— Jag skall inte glömma bort er, — sade
fru Hägerman, i det hon reste sig upp, —
jag har dessutom hittat på en utväg, för att
ni skall få ordentligt bistånd under den tid
ni har svårt att försörja er själf..... Jag hop-
pas emellertid, att ni kryar till er och att
läkaren tittar hit, och så är väl Lina så snäll
och ser om er emellanåt..... det är ju så?

— Åhjo, fru Hägerman.....

— Nå, det var ju väl, — brådskade fru
Hägerman vidare. — Än ert värdfolk då,
som bor i huset bredvid, — de äro väl ock-
så beskedliga mot er, eller hur?..... Jag har
hört, att de äro andligt sinnade.....

— Jo, de ha nog varit snälla, fastän
förstås..... — hon hade tänkt nämna något
om hyran och skulden på deras magasin,
men af kroppslig svaghet eller något annat
skäl kom hon att sänka rösten till en ore-
dig hviskning — och så hade ju fru Häger-
man så brådtom.....

— Farväl då så länge, kära jungfru
Sanna! — sade denna med beskyddande väl-
vilja och klappade till och med den sjukas
hand med sina fingertoppar. — Jag skall vid
tillfälle höra åt och i sinom tid meddela er
min idé.

Därpå reste fru Hägerman med en starkt
förmimelse af, att det är skönt att gunga

på mjuka resärer, men att det också inte just är mer än en försynens skyldiga gård åt den, hvars hjärta ömmar för de elända och som icke blott bringar materiel hjälp, utan äfven ger påbröd af tröst och hopp.....

Med sin idé for hon direkt till grosshandlare Holms fru, en väninna, som hon gerna tog till råds i viktigare frågor, icke just därför att hon hos denna erkände någon andlig öfverlägsenhet, men fru Holm var i vissa kretsar representativ och var bra att ha, när något skulle »sättas i gång».

— Du, Sofi, — sade hon och berättade om sitt besök hos jungfru Sanna, — jag tänker man skulle kunna ställa till en basar för henne, det är vår skyldighet att göra något härvidlag — och det vore ju att förena det nöjsamma med det nyttiga.

— Det vore kanske inte så oäfvat, du, — medgaf fru Holm och lät sin digra kroppshyddas sjunka ned i en divan. — Vendela kunde behöfva roa sig litet — och bli observerad..... och si så där, du förstår.....

— Just detsamma som jag tänkt om min Lisen, — sade fru Hägerman med en blinkning af bästa samförstånd. — Och vi själfva öka vårt anseende — ja, herre gud, det är väl inte mer än lofligt och rättvist att tänka på det viset, när det i alla fall gäller ett ädelt syfte..... vi själfva.....

— Vi själfva, ja, visserligen. — afbröt

fru Holm betänksamt, — jag är inte precis den, som behöfver ställa mig i andra rummet, men, ser du, Malla lilla, jag kom att tänka på en sak: nog vore det rysligt bra, om vi hade något finfint, som lyste upp det hela; vet du, jag tänker på generalskan von Ritter — de' du!

— Så att vi bli bara nollor.....

— Nej då, hon är inte ett sådant där högfärdsstycke — jag har ju äran af hennes »konnesangs» — fru Holm syntes ett ögonblick i fara att pösa öfver i divanen — hon är ett af de finaste fruntimmerna i »sässitén», och ska' vi lyckas riktigt bra, borde vi ha henne med — hon kommer att dra förnäma kunder och si så där.... du förstår....

— Tror du man kan få henne med då?

— frågade fru Hägerman, som icke kunde undgå att känna sig påverkad af väninnans onekligen praktiska tanke.

— Det är si så där..... jag tror nog det ändå, om man framställer saken riktigt fint för henne. Hon ömmar för nöden och är så hjälpsam — åck-åck-åck, hon är så snäll, så snäll, jag känner väl till det där — om någon, — höll hon i ifvern på att tillägga, men häjdade sig, ty det hade dock varit en allt för djärf lögn. — När man skall göra en god gerning, är det väl i sin ordning, att

Stockholms-Tidningens Följetong.

”För välgörande ändamål”. 2

man skaffar sig en dugtig hjälp, annars kan man låta bli..... Jag går så gerna upp till generalskan och talar vid henne — och jag kan tala, när jag vill.....

— Det vet jag nog, — sade fru Hägerman något reserveradt, som om hon inte varit alldeles så säker på sin väninnas väl-talighetsseger öfver en generalska.

Öfverenskommelsen var emellertid träffad, och redan följande dags förmiddag lemnade fru Holm under oändliga nigningar generalskan von Ritters tambur, dit värdinnan följt henne.

— Det behöfs inte alls så många omständigheter, fru Holm, — sade generalskan enkelt och värdigt. — Om jag kan gagna, vill jag gerna vara med. Och det passar ju bra, att jag, då det nu repareras hemma hos mig, kommer till er för att med de andra damerna öfverlägga om saken.....

— Det är inga andra än några af mina närmare bekanta, — upplyste fru Holm, — så fru generalskan behöfver inte känna sig generad eller si så där — bara ståndspersoner.

Generalskan böjde hufvudet med lugnt behag och kväfde ett litet leende.

Då fru Holm for hem öfver Norrbro, måtte hon i ännu högre grad än fru Hägerman under gårdagen känt behaget af reså-

rens elasticitet. Det var ibland, som om hon velat eldgaffelsrak gå till väders, och bland väninnorna afördade hon sig sin segerlycka i en skildring, där det mest var »generalskan och jag», »jag och generalskan».

Att införlifva generalskan von Ritter i basarföretaget var ingen dum uträkning. Hon var en kvinna, som genom sitt anseende och sina egenskaper så att säga satte en auktoritetsprägel på hvarje förehafvande, hvilket hon ägnade sin medverkan.

Generalskan Henriette von Ritter, sedan ett tiotal år enka och barnlös, var nu omkring femtio år och lefde på en ganska blygsamt tillmätt pension. Det var en egendomlig kontrast mellan enkelheten i hennes enskilda lif och den nästan lysande hyllning, som ägnades henne inom umgängeslivet.

Redan hennes utseende frapperade. Framför allt ådrog sig hennes hår uppmärksamhet, detta, som någon sade, »Stockholms vackraste hår», hvilket i naturliga lockar låg öfver en panna, ännu ej fåråd af ett veck, och som sedan ett tjugutal år varit glänsande snöhvitt. De käckta, glada ögonen voro i renaste blått, den jämna, rosafärgade hyn liksom andades fysisk och moralisk hälsa ur hvarje por, och då hon log, mildrades den något romerska ansigtssläggningen till ett förtjusande älskvärdt uttryck, som gjorde

till och med fullkomligt obekanta iakttagare godt ända in i hjärtat. Lägg därtill en högre, ungdomligt smärt gestalt, som ännu aldrig vanprydzts af modets öfverdrifter — och där har ni den uppburna generalskan von Ritter, sådan hon länge tett sig för en hufvudstad, som gjort allt för att skämma bort henne — utan att lyckas.

Att från ofvan till längst ned stå väl hos alla var hennes sällsynt lyckliga lott, hvilken aldrig vinnes utan sällsynt lyckliga egenskaper. Till dessa hör måhända närmast karaktärens ädelhet konsten att vara behaglig. Det berättades t. ex., att kungen på en hofbal om generalskan yttrat: »Man får leta efter något mera distingeradt». Fru von Ritter, som stod strax bredvid och hörde komplimangen, vände sig hastigt mot kungen och sade: »Nej, se bara ditåt, ers majestät!» hvarvid majestätet, följande hennes fingervisning, i en trymå såg sitt eget ståtliga jag. Majestätet lär *icke* ha stött sig på repliken.

Hennes gynnade ställning å aller högsta ort gjorde henne naturligtvis ytterligare eftersökt i sällskapslifvet.

— Jag fruktar, — sade hon en gång, halft misslynt, — att jag blott släpas med som ett slags spektakeldekoration på fåfängans marknad.

— Visserligen, — sade småleende en

gammal f. d. excellens, — är och förblir ni den vackraste lefvande decorationen, men ni är framför allt den regissör, utan hvilken det hvarken blir lif i spelet eller ett godt spel.

Öfver hvilket utlåtande generalskan i sin ordning ej kunde bli allt för stött.

Det var denna »fågel blå», som fru Holm lyckats fånga för basartillställningen.

* * *

Hos fru Holm voro samlade de damer, som jämte värdinnan skulle utgöra bestyrelsen för den blifvande basaren, nämligen fru Hägerman, som med en min af stor vikt sökte ersätta hvad som brast i yttre pondus, vidare enkan efter en rik hofapotekare, fru Sivers, en äldre, långskranglig dam, som bar ett ständigt surt drag kring den vissnade munnen, i smyg snusade ur gulddosa och inbillade sig, att ingen såg det, ehuru hon, märkvärdigt nog, på samma gång tyckte sig hos alla upptäcka gycklande anspelningar på denna lilla svaghet, samt till sist den något yngre konsulinnan Kullberg, som alltid var blyg i sällskap och ibland, då hon stack fram hufvudet för att lyssna till de andra, påminde om en skräm, men tillika nyfiken hare. Chokladen var ännu ej upphäld, ty

man väntade ytterligare en dam, och fru Holm såg i hvarje minut på klockan.

Nu flögo deurbattangerna upp.....

— Fru genera-a-alskan.....!

Den storartade fru Holm krympte ihop i en nigning, de öfriga damerna reste sig och presenterades. Alla syntes högtidligt förtjusta öfver äran, till och med den syr-liga apotekarefrun, ehuru hon icke var riktigt säker på, att icke generalskan ett ögonblick fixerat hennes näsa — det var väl för död och pina inte möjligt att på den se, att hon nyss snusat i smyg ur gulddosa.....!

Den älskvärda fru von Ritter fann sig med en världsdams säkerhet strax till rätta i sällskapet. Hon hörde ej till dem, som med sin storhet tynga ned stämningen.

Frågan om basaren diskuterades nu helt omständligt.

— Jag tycker dock, — sade generalskan eftersinnande, — att det är en väl stor apparat för en ensam persons skull, låt nu vara, att hon är i stort behof af hjälp och äfven förtjänar sådan. Ty besinna, hur hela familjer med mödrar, som ha att sörja för minderåriga barn eller andra anhöriga, befinna sig i lika förtviflad ställning, vi behöfva bara läsa, hvad tidningarna ha att berätta om dessa massor af husvilla.....

— Ja, men go'a fru generalskan, — invände fru Holm i allra som vördsammaste

opposition, — det är ju alldeles ogörligt att räcka till för alla, och man vet ju inte alltid, hur pass mycket de där människorna äro värda ens hjälp..... och si så där — men det är verkligen jungfru Sanna — åck-åck-åck, det är så synd om henne — och det är väl bättre att hjälpa *en* med besked än att plottra bort 'et åt folk, som man inte känner till och som kommunen väl ändå tar hand om — men det vore då ett bra hårdt öde för *henne*, som ändå är litet för mer än de andra, hon har sett bättre dagar och si så där.....

— Jag förstår ju fru Holms välmening, — sade generalskan fogligt, — men en hel omständlig basar med lång tidsutdrägt! Vore det då icke bättre att i stället genast lemna den nödstälda en sammanskjuten summa?

Damerna blefvo hvad man kallar långa i synen och liksom skändes att möta generalskans spörjande blick.

— Hm, hm, ja....., — stammade fru Holm, som inte gerna kunde ge sig till att säga rent ut, att den egentliga meningen med alltihop var att få en gentil basar till stånd.

I den allmänna förlägenheten fann fru Hägerman en utväg.

— Generalskan har nog rätt, — sade hon, — men vi ha redan förberedt en hel del bekanta på basaren och intresserat dem

för den, så att, om man nu instälde saken, skulle det väcka ett obehagligt uppseende.

— Den nödställda själf är väl under-
rättad?

— Ja, fru generalska, det är hon, —
svarade fru Hägerman, som inom sig tänkte:
hvad som inte är sant i dag kan bli det i
morgon.

— Under tiden se väl damerna till henne?
— fortsatte fru von Ritter att fråga.

— Tror jag det, fru generalska, — för-
säkrade grosshandlarfrun, — mat och pen-
gar ska' inte fattas — men go'a, snälla fru
generalskan — om en blick kan åskådlig-
göra ett knäfall, så gjorde fru Holms det
— var för all del med, vi ha så säkert räk-
nat på fru generalskan, och våra döttrar ha
redan börjat göra anstalter för toaletter och
si så där.....

Fru von Ritter såg med ett lätt ironiskt
leende på damerna — hon tittade »si så där»
bra nog tvärt igenom dem, ehuru den syr-
liga apotekarefrun nu igen misstänkte, att
det gälde någon upptäckt beträffande hen-
nes näsas intima förhållande till snusdo-
sans innehåll — ty hon hade nyss snusat i
smyg ur gulddosan.

Åter kom generalskan att tänka på sitt
 eget yttrande om sig själf, att hon släpades
 med som en dekoration. Hon skulle alltså
 tjäna en hop fåfänga kvinnors enskilda syf

ten, *men* — med en verkligt nobel naturs förmåga att utan all falsk blygsamhet, men också utan all förhäfvelse, rätt uppskatta sitt eget värde insåg hon, att hon tillika komme att med sin närvaro gifva åtminstone någon ökad framgång åt själfva företaget. Dessa kvinnor skulle i alla fall — det insåg hon — ställa till bazar. Hvarför då undandraga den sin medverkan, om nu genom denna det kunde uträttas, ja, blott ett uns mera godt? Sambällsställning och personliga företräden äro attraktionskrafter, som en ädel människa icke nekar att ställa till förfogande. Därför underordnade generalskan den enskilda motviljan under det kräfvande människovänliga intresset. »Noblesse oblige!»

— Eftersom jag anses kunna göra någon nytta, — sade hon enkelt, — så kommer jag väl att vara med då.

— Ack, vi visste väl det! Fru generalskans goda hjärta förnekar sig aldrig! — brusade det från fru Holm. Till och med lilla konsulinnan Kullbergs harhufvud sköt fram, och hennes läppar rörde sig till en förvirrad tacksägelse. Under den allmänna rörelsen passade fru Sivers på att i smyg förfriska sig med en pris ur gulddosan.

— Åh, fru Sivers, — sade generalskan Stockholms-Tidningens följetong.

”För välgörande ändamål” 3

hastigt, — några korn, om jag får be — jag har en elak snufva.....

Apotekarfrun sträckte, alldeles stel af förfäran, armarna till sidorna så stramt som en soldat i gifaktställning, med prisen i ena handen och gulddosan i den andra, båda så väl dolda i klädningsveckan sig göra lät.

— Fru generalskan, — kom det slutligen öfver hennes läppar i allra suraste förlägenhet, — hvad menar fru gener.....?

— Märkvärdigt, — smålog denna, — jag tyckte dock, att fru Sivers..... nå, det är ingen fara med litet snufva.

Efter detta intermezzo, hvilket verkade afledande för den något krystade högtidlighetsstämning, som damernas tacksamhetsutbrott lemnat efter sig, fortsattes öfverläggningen om de praktiska åtgärderna, såsom anskaffande af lokal, dekorationer, upprop i tidningarna o. d.

— Så hade vi tänkt, att våra flickor skulle vara kostymerade vid försäljningen, — sade fru Holm, — de äro redan så uppe i den idén, att det vore synd att neka dem det.....

— Det är ju en smaksak, — sade fru von Ritter, — och herrskapets ensak, blott det icke vållar allt för mycket tidsutdrägt....

— Min Charlotte är nästan redan färdig, — upplyste apotekarfrun, som lugnat sig något, så att hennes uppsyn nu blott

företedde den ordinarie syrligheten, — det är en marketenterskas kostym — blått och gult.....

— Min Lisen blir sigenerska, — meddelade fru Hägerman, — hon har redan fått kostymen från Lundins.....

Konsulinnan Kullberg stack skyggt fram sitt hufvud och förmälte i afbrutna meningar något, af hvilket framgick, att pastor Modén också lofvat medverka genom att förätta kvällsandakt på basaren..... det blefve ju en så vacker och värdig afslutning..... fru generalskan kände kanske den snälle pastor Modén.....?

— Åbja, något, — svarade generalskan en smula kort och torrt.

— Fru generalskan har väl ingenting emot, att han.....

— Nej, naturligtvis inte, — sade generalskan, — jag är för öfrigt icke den, som här dikterar några vilkor..... men jag kan ej låta bli att tänka på det egendomliga i sammanställningen af gudstjänst och — tillåt mig säga — karneval.....

— Men då pastor Modén själf ej har något emot det, så.....

— Kanske vi ändå för det passandes skull borde låta bli utklädningen, — sade fru Holm med en suck af troligen icke så allvarligt menad offervillighet, — då vi i alla

fall inte gerna kunna be pastorn inställa andakten.....

— Nej, — sade fru von Ritter i fast och något öfverlägsen ton, — det vore sämre, mina damer, att inhibera utklädningen — af intet annat skäl än skrymtaktigt pryderi. Låt därför flickorna kläda ut sig och pastorn hålla andakt!

Sarkasmen i dessa ord gick måhända förbi damerna — de voro allt för nöjda att nu ha vunnit generalskan helt för programmet — nu gälde blott att raska på för att bereda sig ett ståtligt och renommerande — nöje.....!

* * *

Fröken Vendela Holm hade fullt bestyr för basaren och glädde sig som ett barn åt den blifvande festligheten. Hon förbisåg dock ingalunda det ursprungliga motivet och kände det helt ljuft och upplyftande att kunna »göra godt» — genom att roa sig. Men man fick minsann ej därför ligga på latsidan, gånås, det var ett plitande och arbetande med arrangemangerna däruppe i den stora hyrda salongen, hos sömmerskan var det ett evinnerligt profvande och ändrande af kostymen, hela dagarna fick man sätta till på tusentals olika bestyr, så det var inte långt ifrån

att man var smått martyrd för denna välgörenhet, tänkte den unga damen med en ej allt för tung suck.

Hon stod just på väg till basarlokalen, då hon mötte en yngre herre, som artigt hälsade.

— Så roligt att få se herr Kristerson nå'n gång! — utbrast hon lifligt och räckte fram handen. På uttrycket i hennes vackra ansigte kunde man se, att det låg verklig mening i hennes utrop: — Det var så länge sedan vi hade nöjet af ert besök.....

Den tilltalade såg med ett eget leende på den unga flickan, under det han ett ögonblick behöll hennes hand i sin.

— Man vill hälst vara välkommen för *alla*, då man kommer, — sade han.

— Åh, jag förstår, — afbröt hon, lätt rodnande af förlägenhet, — det är mamma, som..... men jag tycker ändå, att ni.....

Ämnet tycktes vara en smula obehagligt för bägge. De gingo en stund tysta vid hvarandras sida.

— Jag har försport, att damerna äro i färd med en välgörenhetsbasar, — yttrade slutligen herr Kristerson.

— Vi äro så, — sade fröken Holm och nämde något om den sjuka.

— Jag läste uppropet i en tidning, det var ju riktigt vackert, — sade han med er

skymt af gäckeri i leendet. — Stackars meniska! — tillade han därpå kort och kärft.

— Stackars? Därför att uppropet var vackert och vi ställa till basar för henne? — förundrade sig fröken Holm.

— Att vara sådant slags festanledning är minsann inte roligt.....

— Hon är väl icke blott det håller! — utbrast den unga flickan ifrig och stött. — Det gäller väl först och främst att hjälpa henne?

-- Gör det verkligen det — *först och främst?* — Han såg på henne med sina egendomligt skarpa, nästan kalla ögon och log återigen sitt tviflande löje: — Tänk, hvad denna glada, brokiga, nöjessökande skara af tillställarinnor måste vara genomträngd af det djupa, menniskovänliga syftet, hvad de måste ha detta för ögonen i hvarje sekund, och icke minst då de med sitt koketteri lyckas af någon kavaljer mångla till sig ett par kronor mer på en vara.....!

— Fy, att ni har hjärta att håna så där! — sade den unga flickan mera sorgsen än ond, — och jag som hade räknat på, att äfven ni skulle medverka..... jag tänkte ni skulle vilja såsom öfriga affärsmän skänka något..... Det gör ni väl ändå?

— Jag ger ej bort mina varor, jag säljer dem, — förklarade han i alldeles oberörd ton.

Hon såg med en skygg sidoblick på honom — det var ett obehagligt svar, som kylde henne invärtes, men hon måste erkänna, att det fordras ett visst mod och en viss karaktär att ge ett sådant där svar utan omsvep.

— Hvad är hennes adress? — frågade han. — Jag kan ju gifva hänvisningar till henne.

Fröken Holm uppgaf adressen och tänkte, att denna likgiltiga förfrågan var ett bra skralt försök att släta öfver det förra hårdhjärtade svaret — det hade varit bättre och mera konsekvent att efter ett sådant svar icke alls vidröra ämnet vidare.

Var hon på väg att arbeta sig upp i någon pjunkig känslöstämning, så fick denna i god tid en kalldusch af hans förvånade, känslolösa anmärkning:

— Kors, hvad fröken i en hast kom att se ledsen ut — å propos, man kanske kan få titta upp och se på anordningarna?

— Mycket gerna — välkommen! — sade fröken Holm intresselöst, och därpå skildes deras vägar.

Leo Kristerson styrde kosan till sitt kontor. Han var en några och trettio års affärsman med agentur för sydfruktar och kolonialvaror, en ännu tämligen liten, men enligt sakförståndigas omdöme »fin» affär, så förträffligt som den sköttes af Kristerson. Från

affärssynpunkt ådrog han sig sålunda ett berättigadt intresse, men det var tillika ett intresse af mera allmän art, som koncentrerade sig kring Kristerson, en »nimbus».

Han var son till en på sin tid ganska framstående ämbetsman, skickades till universitetet, där han aflade juridisk examen, men kom en vacker dag hem till sin hulde fader och förklarade, att han med anledning af ämbetsmannabananans öfverfyllning ämnade bereda sig framtid inom affärslifvet, för hvilket han kände en lifvigare kallelse. Fadern tog då sin hand från sonen, som fick gå sin egen väg, med det resultat, att han nu var välbestäld handlande — grosshandlaretiteln, såsom ännu ej med rätt undfången, ehuru ofta påtrugad, undanbad han sig med det suveräna förakt för all humbug, som utmärkte denna lugna, själfständiga karaktär och som förskaffat honom en viss respekt från alla håll.

Det skadar minsann ej att ha en sådan där liten energisk, rask förhistoria, som »hela världen» känner till och med aktning relaterar. Efter en sådan är man alltid den, hvilken mycket väl kunnat bli något annat, t. ex. något högtstående, hvilken *bevisat*, att man kunnat bli det — men afstått från alltihop med den lugnaste nonchalans för människors omdöme. Sådant där kufvar klan-

dersjukan. Herr Kristerson kunde glädja sig åt en så att säga nyfiken aktning.

Hans yttre personlighet var korrekt, något stel, han skrattade sällan, men då detta skedde utan den eljes ganska vanliga tillsatsen af satir, företedde hans reguliärt bildade ansigte något obeskrifligt godt och vinnande.

Ännu strålade ej den stora salen i fullbordad festskrud, men det var på god väg därhän, och från morgon till kväll rådde där ett myllrande lif af damer, unga och gamla, som trippade fram och åter mellan de halffärdiga stånden, med fånget fullt af presenterade varor, pekade och gestikulerade för snickaren, hvar festoner och flaggor skulle anbringas, flängde med blomkrukorna för att få dem på rätt plats, pratade upp i munnen på hvarandra och drucko kaffe vid hvarje åtkomligt tillfälle för att stärka de medtagna krafterna. Handlande och affärsmän hade som vanligt skänkt en hel mängd olika föremål till försäljning.

Det skulle bli åtta stånd med olika »lager» och en ung dam i hvarje. Dessutom
Stockholms-Tidningens Följetong.

“För välgörande ändamål”. 4

skulle en del fruar sköta försäljningen af diverse artiklar, som mindre lämpade sig för de unga flickornas smak.

Mellan dessa senare kunde en smula rivalitet icke undvikas och höll på att medföra ganska hetsiga slitningar, därvid det egna intresset bra nog tycktes bortskymma det ursprungliga. Generalskan von Ritter lyckades dock medla och framför allt förbygga, att krigets svallvågor ryckte med sig äfven flickornas mammor — då hade det blifvit värre!

Twistigheterna bilades alltså, men lemnade, såsom det ju alltid plägar gå i dylika fall, en något besk bottensats efter sig uti sinnena.

Fru Hägermans lilla koketta Lisen hade ganska säkert bespetsat sig på att som sigenerska få sköta buffeten — det var så »piffigt» att få servera herrarna vin och champagne! Men inför detta anspråk hade både fru Sivers och hennes Charlotte så när i hela sin hummelstångslängd fallit baklänges af förskräckelse och förargelse.

Hvad hade då Charlotte för, att hon låtit göra sin dyrbara och förtjusande marketerskedrägt i gult och blått! Fru hofapotekerskan, som i bestörtningen tog en pris helt öppet, skulle tro, att denna drägt medförde en viss företrädesrätt, som ingen liten näbbig sigenerska, vore hon så dotter

till alla stadsmäklare i sta'n etc..... kunde upphäffa, och slutet på visan blef det, att fröken Charlotte fick behålla »schweizeriet» i okränkadt besittning — inte kunde man gerna anordna två sådana, det blefve ju rent af att hålla krog! Och fröken Lisen öfvertog så »konditoriet», från hvilket hon allt emellanåt sände marketenterskan onda blickar, fastän hon samtidigt förklarade, att detta var ett mycket treffigare och finare göra än att hållas i slask och blöta som en vanlig krogpiga.

— Men fröken Sivers, — tillade hon, — har kanske efter sin pappa, som hölls med medikamenter, vissa anlag..... — hvilken elakhet af några väninnor fördes fram till vederbörande.

Och hvarpå fröken Charlotte Sivers lät hälsa fröken Lisen Hägerman, att hon skulle akta sig för, att inte alla hennes sötsaker toge åt sig för besk smak, så att ingen ville köpa och äta dem. Så blef det efter hand någorlunda slut på käbblen och hvar och en installerad i sin befattning, fröken Vendela Holm i en blomsterfickas och fruktförsäljerskas.

Blygsam och förståndig hade hon hållit sig alldeles utom stridigheterna och med sitt behagliga, öppna väsen synbarligen gjort det allra bästa intryck på generalskan von Ritter, som ofta samtalade med den unga fic-

kan, tog henne till råds och på det hela taget utmärkte henne med sin sympati.

Det sågs med allt annat än blida ögon af apotekarefrun, som nervöst snusade i smyg, och diverse andra, som icke snusade alls, men så mycket stoltare och mer förtjust var fru Holm öfver »denna protektion af den höga damen».

— Höga mej hit och höga mej dit, — snörflade fru Sivers, — hon är väl inte så fasligt hög håller.....

— Det är inte frågan om längden här, — inföll fru Holm, som också någon gång i likhet med den blinda hönan kunde hitta ett korn, vid hvilken hänsyftning fru Sivers blef så sur kring munnen, som om hon druckit ur innehållet i någon bland sin afidne mans epodeldocflaskor med etiketten »Acet. Spirit.» på.

Ett drag af både oro och hemlig belåtenhet flög öfver fröken Vendelas ansigte, då hon såg herr Leo Kristerson inträda. Därpå smög hennes blick förstulet öfver till modern. Fru Holm hade i hast anlagt en förnämt likgiltig min och låtsades icke observera den unge mannens inträde.

Förhållandet var det, att fru Holm icke riktigt »kunde med» herr Kristerson, hvad nu anledningen kunde vara. Nog af, med en fåfäng och kortsynt uppkomlings osmak i omdömet envisades hon att anse honom

som ett slags »knodd» eller »grosshandlare i fickformat», som stod åtskilligt djupt under hennes familjs umgängesnivå. Det fattades bara, att han vågade spekulera på min dotter, tänkte hon ibland och retade upp sig till ren ohöflighet mot den unge mannen, när hennes man grosshandlaren kom »hemdragande» med honom. Hvad Vendela beträffar, hade fru Holm för resten lika höga som bestämda vyer: en grefve eller en baron eller någonting »si så där» — med mindre ginge det ej af!

Om detta trumfode hon också ideligen med sin man, en tafatt, tystlåten herre med glåmigt utseende och kronisk snufva, som tvang honom att ständigt gapa och tala i näsan. Han hade lyckats förträffligt i spanmålsaffärer och frågade inte mycket efter sin hustrus ärelystna drömmar — då de inte rörde »spaddbål». Rörande herr Kristerson gick han aldrig från sin bestämda mening, att denne var »edd utbärkt affärsbadd, sobb det var edd heder att ubbgås bed».

Herr Kristerson hade icke väl kommit till midten af salen, förrän generalskan von Ritter vände sig om och upptäckte honom.

— Nej, se herr Kristerson, — sade hon glad och räckte honom handen som en gammal bekant, — mycket välkommen!

— Åhå, — tänkte fru Holm helt häpen, och nu såg hon verkligen denne herr Krister-

son, som en generalska bemötte med en sådan aktning.

Hon lade sitt ansigte i feta, vänliga veck, då herr Kristerson hälsade på henne.

— Jag tyckte det var roligt att titta hit, — sade han till Vendela. — Åh, det blir ju magnifikt, — tillade han med något af den gamla vanliga sarkasmen, i det han blickade rundt omkring sig, — herrskapet tänker roa sig glänsande!..... Åh, mjuka tjä-nare, fru Hägerman! Nå, hur är det med festföremålet..... hm, jag menar den nöd-lidande?

Det klack till i Vendela..... hvem hade egentligen tänkt på henne under allt detta stök?

Men fru Hägerman svarade raskt och med afbitande skärpa:

— Herr Kristerson behöfver inte bekymra sig, jag såg till henne i går, — hon hade låtit skicka mat i en s. k. hemtare — dessutom berättade hon, att en främmande herre varit där och gifvit henne tjugu kronor..... det är en verkan af vårt upprop, herr Kristerson!

— Jaså, — svarade herr Kristerson kort, — det var ju bra, — hvarpå han en stund samspråkade med generalskan.

Vendela, som noga följt med hans samtal med fru Hägerman, såg efter honom med en lång, tankfull blick. Hvad som sades

mellan honom och fru von Ritter kunde hon icke fullt uppfatta. Hon såg blott, att herr Kristerson ruskade på hufvudet, och hörde strax därpå generalskan säga något om, att han nog hade rätt — »men något är dock bättre än intet, och om man *kan* bidraga, så bör man det..... eljes hade han beklagligen rätt..... lyx..... självviskhet.....»

— Ni hälsar väl på oss igen, när basaren i öfvermorgon öppnas? — frågade fröken Vendela, då herr Kristerson tog afsked.

— Jag får väl lof att titta på härligheten, — sade han leende.

»Härligheten» var ändtligen färdig och företedde i all sin glans af ungdom och delvis skönhet, girlander, växter, flaggor, pittoreska till grangrottor apterade stånd, strålande ljus på aftonen o. s. v. o. s. v. en anblick, om icke precis ur »Tusen och en natt», som det eljes alltid heter, så dock kanske något ditåt. Från en läktare ljödo därtill vissa tider på dagen de lifvande tonerna från en mässingssextett. Korteligen »allt var ganska godt» och som det skulle vara på en basar, anordnad af medlemmar ur societeten.

Om man varit något slags fjärrskådare, så att man samtidigt liksom i två panorambilder kunnat skåda å ena sidan denna ly

sande tillställning, där öfverflödets och nöjets gudomligheter gemensamt förde spiran, och å andra sidan den mörka interiören af »kåkens» enda rum, där en sjuk och ensam kvinna kastade sig i feber på en torftig bädd — så skulle man haft svårt att fatta sambandet mellan två så vidt skilda företeelser, hvardera verkande på den andra som en skärande, bitter ironi.....

Basaren var talrikt besökt och, såsom man beräknat, till stor del af en distingerad publik.

Till och med grosshandlare Holm hade på sin frus uttryckliga tillsägelse infunnit sig för att »för skams skull», eller som han själf misslynt och frågande upprepade: »för skabbs skull», köpa något, ehuru grosshandlaren rakt inte begrep, hvad han skulle köpa — då det inte var »spaddbål». Hade däremot någon af de unga damerna i sitt stånd haft åtminstone några säckar råg eller korn — det kunde varit något.

Fru Holm sade »sch!» åt honom och bad honom inte komma med sådana opassande infall på en basar.

— Hä! ä' spaddmål något opassande då?
— frågade grosshandlaren med gapande förvåning.

— Hvarenda dag tittar du hit och köper något, förstår du, för att föregå med godt exempel! — befalde fru Holm.

Grosshandlaren såg mer än vanligt glä-
mig och lidande ut vid detta förständigande,
men gaf sig emellertid ut på ett litet ströftåg.

Han bestämde sig till sist för ett glas vin
hos fröken Sivers — hvad var han skyldig?

— En krona.

— Edd kroda! — Så där gick det inte
an att skoja folk i »spaddbålsaffärer».

Frekvensen var, som sagdt, ganska lif-
lig, med köplusten tycktes det åter vara en
en smula »si så där»; man fick, förstås,
inte klaga, men nog såg det ut, som en
hel mängd och i synnerhet ungdom hade
kommit dit mera för att titta, språka med
hvarandra, skämta med de unga damerna,
promenera, höra på musiken och, korteligen,
njuta af sitt sorgfria väsen, och större öfver-
betalningar förekommo ganska sällan.

— Det tycks vara dåliga tider, — sade
fru Hägerman något uddigt, i det hon haf-
vade in ett par kronor, det begärda och icke
med ett öre öfverbetalade priset på en liten
hjärpe.

— Ja, och så är det så mycket basarer,
— replikerade köparen, en yngre tjänsteman.
— Man vet ju knappt, hvarom eller hvad
det gäller.....

— Det gäller en ensam stackars kvinna....

— Kors, jasanya — jag hade fått för mig,

Stockholms-Tidningens Följetong.

”För välgörande ändamål”. 5

att det gälde en hel familj, som led nöd, det är ju så godt om sådana numera.....

Inte ens vid buffeten, som eljes brukar vara en dragningskraft för herrarna, var det något lif i kommersen. Där stod i sin marketenterskekostym, med en kutting dinglande vid sidan, den gängliga fröken Charlotte Sivers och serverade, utom dricksvarorna, sina grannasté tandkötsleenden, utan att dock lyckas göra vare sig själf eller sin »affär» så vidare tilldragande. Glasens innehåll tycktes icke just försötmas af Hebeuppenbarelsen därinnanför disken, »sin moders snart blifvande afbild upp i dagen», — försäkrade någon med en grimas.

— Hon snusar dock icke ännu, — menade en annan.

— Inga sottiser, mina herrar, med ett dussin sådana marketenterskor skulle man lätt jaga en hel fiendtlig armé på flykten, — förklarade en löjtnant.

Vid fröken Vendela Holms stånd gick det däremot tämligen »undan». Det är ju obestridligt, att ungdom och behag äro bestickande medel. Fröken Vendela var i sin fantasidrägt basarens mest förtjusande företeelse, och hon kunde sälja sina frukter och buketter ganska dyrt.

Man vore inte ung och glad och känslig, om man kunde taga framgången med gäspande

likgiltighet. Vendela var helt upprymd, då herr Kristerson på kvällsidan gjorde ett besök.

— Det har gått så bra, — sade hon glädjestrålände.

— Det var roligt, — sade han uppriktigt och såg på den unga flickan med en blick, hvori hon med sin snabba uppfattning dock tyckte sig läsa något mer än enbart beundran.

— Hvarför ser ni så underligt på mig?
— frågade hon hastigt.

— Jag beundrar er dräkt och er lyckliga förmåga att uppbära den.

— Men det var något annat också — var uppriktig!

— Jag ville helst icke vara det — hvarför skulle jag hålla malört i er glädjebägare!
— sade han hjärtligt. — Jag vill det så ogerna.

— Säg ut! — bad hon nästan ångestfullt. — Ni borde känna mig allt för väl för att icke veta, hur halfkvädna visor pina mig.

— Nåja, förlåt, fröken Holm — hvad kostar er dräkt?

Hon rodnade och syntes i minnet räkna efter.

— Omkring 60 kronor.

— Jag kunde tro det — och med alla möjliga utgifter i samband med ert personliga uppträdande här går det nog till minst hundra, eller hvad tror ni?

— Det är nog möjligt.....

— Är ni säker på, att, efter alla gemensamma afbränningar, nettobehållningen blir — ens 100 kronor?

— Jag vet inte, jag hoppas väl.....

— Det är att hoppas, men det är icke säkert — jag vill icke vara olycksprofet, men.....

Samtalet afbröts af fru Holm, som meddelade sin dotter, att hon genom den förskräckliga hettan kände sig litet opasslig och därför ämnade åka hem, ekipaget skulle sedan hemta Vendela.

Knappt hade modern lemnat henne, förrän vice pastor Modén, som nyligen kommit, steg fram till Vendela och hälsade.

— Ett af mina läs barn! — utbrast han i stilla salvelse och borrhade sin egendomligt brinnande blick i Vendelas, under det han tryckte hennes hand mellan sina båda. — Det är ljufligt att återses på en så välsignad stråt som välgörenhetens.

Vendela mötte stadigt hans blick, drog undan sin hand och frågade, hvad pastorn behagade.

— En ros kanske? — Fem kronor.

— Nej, åhnej — för denna gång..... — pastorn lät portmonnän glida ned i igen.

Med de stora, besynnerligt glänsande, insjunkna ögonen och den krokiga näsan

stupböjd öfver det väl kort tilltagna nedre ansigtspartiet, påminde han icke så litet om en ugglas. Öfverläppen var uppdragen och visade ett par stora framtänder, hvarigenom han fick utseendet af att ständigt le — ett stereotyp, nästan hemskt leende som hos en vaxbild.

Pastorn, hvars gång genom ett svagt underrede var något »hasande», styrde sina steg till fröken Lisen Hägerman, i hvilken han med samma salvelse återfann ännu ett läsbarn.

Fröken Lisen neg med ett oärligt uttryck af fromhet i de bruna ögonen och sade »åh, för all del, det kommer aldrig på frågan!» då pastorn ville betala en bakelse, efter hvilket besked pastorn liksom i distraktion åt upp ännu en.

När han vändt ryggen till, blef det mellan fröken Lisen och några andra unga flickor, som voro på besök, ett tissel och tassel.

— Minns ni, — sade en af dem, — hur gerna han ville hålla oss i handen vid de enskilda förhören?

— Åhja, vi hade redan då ganska snygga händer, — sade fröken Lisen, hvarvid flickornas blickar meningsfullt möttes under ett halfkväfadt fnitter.

— Se här ha vi registrator Palm, — ropade fröken Lisen kokett och sökte fasthålla en medelålders herre med slätrakadt,

jovialiskt ansigte. — Registratorn ska' köpa något af mig.....

— Priset är inte dyrt, efter hvad jag nyss såg och hörde, — sade registratorn och plirade med ena ögat, — men min mage — ursäkta, fröken! — är så mycket dybarare.

— Usch, hvad registratorn alltid är otäck!

Registrator Palm var känd som en smula cyniker i sina ordvändningar och repliker. Han rullade vidare likt ett klot, i förbifarten utdelande stickord och skämt åt både bekanta och obekanta.

— Vet fru konsulinnan, — sade han till fru Kullberg, hos hvilken han tömde en kopp buljong, — det finns ett land, som heter Utopia.

— Det landet tror jag inte, jag har hört talas om.....

— Nä-nä, herr konsuln har nog ingen förbindelse med det, men ser fru konsulinnan, det märkvärdiga är, att där finns ingen enda fattig.

— Nej, hvad säger registratorn! — sade lilla fru Kullberg smäktande och sköt i blygt intresse fram sitt harhufvud. — Tänk så lyckliga de måste vara!

— Jo, dom ä' så f..... ursäkta, fru konsulinna! Dom håller på och leds ihjäl.....

— Nej, hvad säger registratorn, hur är det möjligt?

— Jo, se dom har ingen anledning att ställa till basarer.

»Sch..... sch.....», ljöd det rundt omkring honom. Det var aftonandakten, som pastor Modén började.

Under ett beständigt leende talade han åtskilligt vackert om välgörenheten i allmänhet, »denna människokärlekens planta, som skjuter allt friskare skott.....»

(— Men så ofta skjuter bom! — kunde registratorn ej låta bli att halfhögt mumla, hvarvid de närmast stående hastigt vände sig bort med näsduken eller handen för munnen.)

..... Och speciellt talade pastorn om detta företag, för hvars lyckliga utgång han på förhand artigt och vänligt tackade gud, såsom den där på goda grunder blifvit betrodd att vara ett slags högste verkställande direktör. Det var förståndigt att i en sådan sak som denna taga den högste till bundsförvandt, man skulle aldrig förbigå religionen, och de älskade åhörarna kunde vara ganska säkra på, att hans bön om välsignelse icke skulle förklinga ohörd, för så vidt han kände vår herre rätt, och det gjorde han naturligtvis, likaväl som denne kände honom.....

Ja, nog var det *innehållet* af hans tall

— Herr pastor, — sade registratorn, då pastorn efter andaktens slut gick förbi honom, — ett ögonblick, herr pastor! Har herr

pastorn hört talas om doktor Seger i Tyskland?

— Nej, — sade pastor Modén och stannade motvilligt, men alltjämt leende.

— Jo, — fortsatte registratorn, — doktor Seger, som utgaf ett visst klassiskt verk, lät framför titelbladet anbringa sitt porträtt och midt öfver detta frälsaren på korset. Från porträttets mun hängde en remsa ned, på hvilken i förgyllda bokstäfver stod skrifvet: »Herre Jesus, älskar du mig?» — på hvilken förfrågan frälsaren medels en annan remsa, som utgick från hans mun, täcktes svara: »Vidtberömde, utmärkte och höglärde herr doktor Seger, kejserlig skald, Wittenbergsskolans högtförtjänte medlem — *du vet, att jag älskar dig!*

Ett hväsljud kom öfver pastorns läppar, han gjorde en snabb helomvändning och skyndade ut i korridoren.

Strax därpå hördes från denna snyftningar, blandade med ljudet af en torr, uppretad mansröst.

Några personer och bland dem generalskan von Ritter, hvilken en stund uppehållit sig i det angränsande toaletterummet, skyndade till, men hade så när ryggat af förlägenhet för den egendomliga scen, som mötte deras ögon.

Pastor Modén höll med sin nypas hela kraft i örat på en trasig och blåfrusen nio

eller tio års parfvel, som grät och tiggde om att bli släppt.

— Jag skall ge dig för att leta i andras fickor, unge tjuf! — fräste och hväste pastorn. — Jag träffade på honom med handen nedstucken i min öfverrocksficka, där jag har min pälsmössa, — tillade han upplysningvis, under det han slet i pojakens öra. — Han har naturligtvis smugit sig in, då det för en stund varit folktomt — men ser du, herrens öga vakar öfver allt, och..... och..... ja, nu är det inte mer än rätt, att polisen tar hand om dig.

— Lugna er, herr pastor! — sade generalskan. — Har han hunnit taga något?

— Ingenting, ingenting! — kved gossen. — Di svälter ihjäl därhemma! — kom det strax därefter som ett nödrop från honom.

— Den gamla kända, allt för ofta lögnaktiga historien! — for pastorn ut. — Nej, du.....!

— Men det kanske dock är sant denna gång, ser ni då inte hur förfärligt medtagen gossen är? — invände fru von Ritter allvarligt och med en omiskännligt föraktfull blick på presten. — Släpp åtminstone hans öra, herr pastor..... så ja! Han har ju inte hunnit taga något.....

Stockholms-Tidningens Följetong.

"För välgörande ändamål". 6

— Hur vet man det? — skrockade pastorn med sitt besynnerliga, stelnade leende.

— Ni kan vara lugn, han har ej hunnit — här äro ju inga vidare klädespersedlar än där längst bort i mörkret bredvid toaletterummet — från detta skulle jag både sett och hört honom.....

— Men i alla fall till varnagel.....

— Nej, herr pastor, — afbröt general-skan med det stränga allvar, som hos henne var ofelbart kufvande, — låt bli att skapa en brottsling! Ni, som nyss talade om menniskokärleken — hvar har ni den själf? Låt nåd gå för rätt, då ingen skada hunnit ske!

— Nåväl då..... ja, du kan tacka guds och min godhet för, att du slipper undan denna gång!

— Det nästan påminner, — sade den oundviklige registratorn, som jämte en grupp andra basargäster stannat i korridoren, — om banditen, som skröt med, att han räddat lifvet på en person — som han låtit bli att slå ihjäl..... eller hur, herr pastor?

Men pastorn, för hvilken situationen blef allt för genant, tog sitt parti och rusade med ens i väg med ett otydligt morrande utrop bakom de ondskefullt lysande framtänderna, hvilket utrop, enligt registratorns tydning, tillhörde herr pastorns »mera privata böneandakt».

Generalskan förde gossen afsides.

— Är det sant, att du inte tagit något?
— frågade hon vänligt.

— Ja, go'a frun, — han brast i en tyst, förtviflad gråt. — Jag har aldrig tagit något förr håller!

— Hur kunde det komma åt dig nu då?

Gossen teg en stund och stirrade slött framför sig.

— Jag vet inte, — sade han sedan, med nöd kväfvande gråten, — men di svälter ihjäl därhemma.....

— Dina föräldrar, menar du? — sade generalskan med djupt deltagande.

— Ja, allihop.

— Hvad heter du?

— Georg Jchansson.

— Och bor?

Gossen uppgaf gata och husnummer.

— Så, det är ju icke så långt härifrån.

I detsamma kom herr Kristerson i sällskap med fröken Vendela Holm.

— Herr Kristerson, — sade generalskan, — jag ämnar göra ett besök, som bör göras genast. — Hon omtalade i korthet hvad som nyss händt och hvad gossen meddelat. — Vill ni bli min kavaljer?

— Mycket gerna, — svarade herr Kristerson, skenbarligen icke utan intresse.

Fröken Vendela blef stående liksom villrådig och såg frågande, nästan bedjande på generalskan med en blick, som plötsligt blif-

vit fuktig af rörelse. Den blicken var lika god som ord, generalskan smålog, ty hon läste så klart dess outtalade bön.

— Ni, lilla varmhjärtade själ, — sade hon, — ni är väl ändå tvungen att fara hem, ekipaget väntar.

— Nej, tag mig med! — utbrast hon med strålande ansigte, då hon i generalskans ord ändå tyckte sig höra en klang af möjlig eftergift. — Jag låter med kusken hälsa hem, att jag följt med generalskan på en stund, då blir mamma inte orolig, och ingen ser min kostym, så väl ombonad som jag är i min stora kappa.....

Innan generalskan fått ett ord till invändning, hade fröken Vendela i susande fart ilat utför trappan och var inom några ögonblick tillbaka, rödkindad, flämtande och ifrig. Omedelbart därefter voro de tre jämte gossen på väg till n:r 00 ***gatan. Klockan var närmare tio. Vid den öfre delen af gatan voro mest förfallna envåningshus, tillhöriga staden. Utanför ett ruckel på hög stenfot stannade gossen.

— Här, — sade han.

Man ämnade bege sig upp för en trätrappa.

— Nej, här, — sade gossen och pekade nedåt.

— Hvad för något — i källaren?

En låg dörr öppnades och samtliga stego

utför en kort trappa ned i en iskall källare, som svagt upplystes af en liten osande fotogenlampa.

»Golfvet» utgjordes af uppblött jord. I det svaga ljuset såg man stenväggarna glimma af fukt — vattnet flöt i strömmar ned för dem. En trädgårdsbänk stod vid innerväggen, lampan var stäld på ett tomfat, som tydiligen ersatte bord.

Vid detta satt en ännu ung, ända till ytterlighet utmärklad kvinna, som vacklande reste sig upp vid främlingarnas besök.

På två uppruttna halmmadrasser krälade ett par spöklikt magra, halfnakna barn, ett årsgammalt, som såg ut att vara döende, höll modern vid sin förtvinade barm, och i en provisorisk säng af hopspikade bräder låg en besynnerlig företeelse till man, hvilken dels genom sitt utpräglade benrangelstycke, dels genom en följd af påtagligen vansinniga rörelser ådrog sig uppmärksamheten.

— Här är nöd, — hviskade generalskan med dyster betoning af hvarje ord.

Herr Kristerson knep hårdt ihop läpparna, såsom han brukade göra, då en stark sinnesrörelse pågick inom honom, och fröken Vendela darrade i hvarje led, som om hon gjort något ondt. Hur var det?..... Låt henne se..... hade hon icke också gjort det? Var det inte ett brott, hvarje minuts fortsatt lif

i öfverflöd, under det andra lågo på uppblött jord och svulto ihjäl?

Tårar af fasa, själföfrebråelse och medlidande stego brännande upp i hennes ögon, denna syn af gränslöst ve kändes som en stöt i bröstet med åtföljande rent fysisk smärta, hon var nära att skrika till i ett vansinnigt ångestskrin och kände ett begär att slita kläderna af sig och räcka fram dem: »här — tag!» Och allt jämt dönade genom hennes själ likt en dödssång med förbannelse öfver hela den lyckligare delen af menskligheten generalskans ord: »*Här är nöd!*»

Det var ingen ovanlig historia, som här berättades af hustrun. De — hon och mannen — hade haft en lycklig tid, då de voro friska och arbetsföra, men så kommo sjukdomen — barnen — nöden. Mannen hade fått fallandesot, därpå lungsot, afskedats ur tjänsten och därtill blifvit virrig. Hon själf var så godt som lam i båda benen och led af lungblödning, hade doktorn en gång sagt, men försökte i det längsta arbeta med tvätt o. d., för att de ej skulle komma på fattigvården, som för resten hjälpte dem med en och femtio i månaden, den enda ordentliga inkomst de numera hade — men hvad förslög den! (Det låg en hel gripande tragedi i denna naiva reflexion.) För logiet i källaren skulle de betala en krona i månaden till sin

värd, skomakarn, han, som bodde ofvanpå dem — hon pekade upp mot taket.

Men nu var det slut med hennes krafter, hon orkade inte ens utom dörren mera... döden skulle väl komma med vintern, som väl inte tillåter folk att länge härda ut i en källare.....

— För resten, om herrskapet ginge gatan uppåt, skulle herrskapet i nästan hvar annan källare af sta'ns hus träffa på likadana stackare som vi, så det är väl inte värre för oss än för alla de andra, kan jag tro, det är bostadsbrist öfverallt, för så'na också, som ha litet slantar att komma med — ja, gud vete, hvad vi lefva af och hvad vi lefva för.....!

— Hvad gör du, barn? — sade generalskan, hastigt vändande sig till en af de små, som krälat utanför madrassen och från »golfvet» gräft upp en grabbnäfve gyttja, den han var färdig att stoppa — i munnen.

Den lille stirrade på den främmande och lät handen sjunka.

— Ja, gud hjälpe oss, — hviskade kvinnan och gömde ansigtet i handen, — det är inte första gången han stoppat så'nt där i sin tomma mage.

Till och med herr Kristerson vände sig med en rysning bort.

— Låt bli det där, — sade generalskan, — du får strax mat!

Det var ett ord, som elektriserade alla. Georg, som hela tiden hållit sig i en vrå, steg nyfiken och ifrig fram, kvinnan höjde sitt hufvud och såg med både tvifvel och trött tacksamhet på generalskan, de små på madrassen reste sig upp med ett skri: mat! och den sjuke i sängen började fäkta med armarna och skratta. De främmande iaktog honom med deltagande förundran. Det låg i deras blick en fråga, som hustrun besvarade.

— Hvarför han fäktar och lefver så där är för att hindra hostan, för se, då den sätter till, får han af skakningen upp det lilla han förtärt. Nu har han i dag af värden fått en tallrik välling, och den.....

— Och den är jag rädd om! — hväste benranglet, — den vill upp, förstås, hihi, hoho, men det ska' bli stopp! — Han skratade och räckte lång näsa ned emot sig själf åt magen till. — Åhnej, någon diet måste man föra.....! — En skrällande hosta, hvarunder hans ansigte på det förfärligaste förvreds, avslutade det triumferande talet.

Generalskan reste sig hastigt från bänken. Om man kan säga, att vämjelse och människokärlek i förening afspegla sig på ett anlete, så var detta för visso fallet med generalskans.

— Vi måste genast skaffa mat, — sade

hon till de båda unga, — men ingen af familjen kan gerna gå.....

— Jag går, — sade herr Kristerson. — Något magasin är väl öppet ännu.

Generalskan drog upp sin börs.

— Åhnej, — smålog herr Kristerson tillbakavisande, — inte denna gång!

— Låt mig följa er! — hviskade fröken Vendela sakta. — Jag kanske kunde hjälpa er vid inköpet.

Han såg ett ögonblick tveksam på den unga flickan, men generalskan, som med något af en moders djupt förstående ömhet iakttagit hennes sinnesrörelse och ifver, nickade och sade mildt:

— Visst går det för sig!

De två följdes åt och gingo länge stillatigande vid hvarandras sida.

— Det var gräsligt, — sade omsider herr Kristerson.

— Ja, — lät det sakta som en snyftning från fröken Vendela.

De närmast belägna magasinerna voro redan stängda.

— Vi få se oss om på Nybrogatan, — föreslog herr Kristerson.

De gingo ned på denna gata.

Fröken Vendela kunde nu icke längre återhålla en fråga, som redan länge legat Stockholms-Tidningens följetong.

“För välgörande ändamål”. 7

henne på läpparna och som hennes instinkt på förhand nästan säkert besvarat med ja.

— Var det herr Kristerson, som besökt jungfru Sanna och lemnat henne tjugu kronor? — frågade hon blygt men innerligt.

Han smålog och såg på henne.

— Ja, det var det.

Jag visste ju det! sjöng det inom henne, men hon sade intet, utan tryckte blott hårdare hans arm, på hvilken hennes hand kommit att hvila.

Vid Nybrogatan funno de en matvaruhandel öppen. Ett rikligt uppköp gjordes, och med ett stort paket begåfvo de sig skyndsamt på återväg till ***gatan.

Plötsligt stannade herr Kristerson utanför ett större stenhus.

— Här är min bostad, — yttrade han.

— Jag skall hemta något.

— Då väntar jag inne i portgången, ty jag vill ej gerna stå ute på gatan, — förklarade fröken Vendela och följde efter honom.

Inom några minuter var den unge mannen nere igen med ett försvarligt bylte.

— Filtar, — upplyste han på sitt korta, något kärfva sätt, innan fröken Vendela hann komma sig för med någon fråga alls.

Hon gaf honom en hastig, tacksam blick.

Herr Kristerson envisades icke på fjäskmanér att bära alltsammans själf, fröken

Vendela hjälpte till på ett hörn, och snart hade de hunnit sitt mål.

Man får icke tro, att oväntade, rikliga gåfvor alltid framkalla stormande tacksamhetsutgjutelser hos armodets hårdast pröfvade barn. De taga icke sällan emot med skenbar likgiltighet; det är nöden, som förslöat dem, de titta på håfvorna, som om det ändock bara vore bländverk, på hvilka de knappast kunna tro; det kommer så hastigt och oförmodadt på, att de ej ha många ord eller andra kraftigare uttrycksmedel för känslor — som äro halfvägs döda. Men detta är icke otacksamhet, det är ett slags andlig förlamning.

Barnen skreko visserligen till och kasta-
de sig öfver födoämnen. Den sjuke i sängen utropade: »Nu blir det att stoppa i sig — och så vill det opp — men det skall bli stopp!» hvarvid han energiskt satte ena pek-fingret i vädret, men kvinnan, hon, som kanske dock slitit värst af dem alla, hviskade blott ett tack — och orkade på grund af den föregående utsvältningen knappt få i sig en matbit.

Med samma, man skulle nästan kunna säga slöa, undran sade hon »tack för filtarna» — och brast därpå i gråt.

De främmande förstodo henne så väl, de förstodo, att häri låg mera »tack» än i myriader af ord.

Generalskan hade under de båda ungas frånvaro tömt sin börs i kvinnans hand, det var omkring tio krenor.

— Jag tror, att ni är en förständig husmor, — hade hon därvid sagt, — som kan hushålla med pengar.

Husmor — pengar! Underliga ord numera i denna kvinnas öron! Hon hade blott stirrat på den förnäma damen som på något högre väsen, hvars närvaro hon icke rätt kunde fatta, men generalskan såg, hur det insjunkna bröstet häfde sig — hvad det måste bulta därinne och röra sig af känslor, hvilka munnen var oförmögen att uttala!

— Detta är en tillfällig hjälp, — yttrade fru von Ritter, då de besökande stodo i begrepp att gå, — men jag skall med allra första göra hvad jag kan för att bereda er varaktigare hjälp — Georg, kom hit!

Gossen närmade sig skyggt den talande.

— Du skall ju aldrig göra om det där? — hviskade generalskan mycket sakta och mycket vänligt.

Gossen hängde hufvudet och teg.

— Nej, se på mig!

Det var verkligen värdt att se in i detta mäktigt vackra, ädla ansigte! Gossen såg upp mot generalskan — och kanske hans, det råa, men ännu icke fördärfvade gatubarnets, själ ur dessa ögons flödande godhet drack sig stark med ett irakvick för hela

livet, ty öfver hans ansigte kom något underbart ljusst och tillika spändt, som då en stor omstöpning äger rum i sinnet och ett tyst löfte gifves. Hans blick hängde som magnetiserad fast vid generalskans.

— Aldrig mera, eller hur? — upprepade denna.

— Aldrig, aldrig mera! — sade gossen med en röst, som i ett lagt bort sin skygghet, och han skakade för hvarje ord sitt hufvud.

— Ett menniskolif räddadt! — tänkte herr Kristerson, som, ehuru hans min icke uttryckte något ovanligt, med beundran och rörelse följt den för en psykolog märkliga scenen. — *Det är också välgörenhet* — och en, som icke hör till den snöda sorten!

På återvägen kunde generalskan ej låta bli att vända sig om och kasta en blick uppåt den backiga gatan med de fallfärdiga husen.

— Och att tänka sig, — utbrast hon sakta och bedröfvadt, — hela vägen uppåt ett liknande elände! För att nu icke tala om alla andra olycksställen i denna stad! Är det icke så, att man tycker sig så maktlös mot så mycket på en gång? Och ändoc måste det bringas hjälp!

— Ja, det *måste!* — upprepade herr Kristerson nästan hårdt, — men *direkt* hjälp genom pengar, gåfvor, arbetsanskaffning, sjukvård, bostäder och *verklig människokärlek* — icke genom luxuösa nöjesbasarer..... Jag misstänker, — tillade han bittert, — att sådana dessutom i längden blifva en allt för dyr hjälp, på hvilken den s. k. välgörenheten till sist kunde komma att ruinera sig ekonomiskt, liksom den redan på så många håll gjort det moraliskt — med kärnan för länge sedan borttappad ur det lysande skalet.....

Hvarje ord träffade fröken Vendela som ett styng — hon kände med sig, att han hade allt för rätt, och då hon utanför sitt hem skildes från sina båda följeslagare, erfor hon endast föga tröst af generalskans vänliga ord:

— Det är icke många unga flickor i er ställning, som skulle ådagalagt ett sådant hjärtelag som ni i afton, fröken Holm!

* * *

Följande dags förmiddag stod fröken Vendela Holm på sin post igen i frukt- och blomsterståndet. Klädd i samma förtjusande fantasidrägt som föregående dag och lika täck som någonsin, företedde hon emellertid liksom en helt annan personlighet, där hon stod nästan dystert allvarlig och med tan-

karna skenbarligen långt borta från hvad hon för tillfället hade för händer.

Det var gårdagskvällens förfärliga minne, som kastade sin djupa slagskugga öfver hennes dag och lät hvarje dess företeelse synas i svart — hon skulle knappt förvånat sig, om i rent bokstaflig mening ett mörker sänkt sig ned öfver allt det glitter och prål, som omgaf henne och som nu syntes henne blott som ett fåfänglighetens och skrytets ljus — allt för värddt att »sättas under ena skäppa».

Leo Kristersons betänksamma ord kommo i allt sitt pinande sanningsinnehåll åter och återigen för hennes minne. Och hon så att säga minuterade ut detta åt sig genom detaljundersökningar. Hvarje liten guldsöm på hennes kostym representerade ett mål mat till en hel familj, i sitt blomsterdiadem bar hon troligen hela det bortkastade beloppet af en halfårshyra, som kunnat trygga mer än en stackare mot husvillhet — sjukdom — död..... hu, att nödgas stå där som ett lögnens spektakel, nej, hon kunde gerna säga rent ut: som en medveten brottsling bland en hop mer eller mindre medvetna medbrottslingar, hvilka indirekt togo lifvet af sin nödstälda nästa genom att *icke* vilja försaka ens den allra öfverflödige, umbärligaste delen af onyttig lyx.....! Icke ens jungfru Sanna, som detta välgörenhetsföre-

tag dock gælde, hade något godt af allt det onödiga, dyrbara glittret.....

— Jag tror, det är stormiga tankar i litens hufvud, — anmärkte fru Hägerman med ett besynnerligt, hvasst leende och stannade framför fröken Vendela.

— Hvad menar tant med det? — frågade denna förvånad och med ens ryckt ur sina tankar.

— Ack, jag har ju inte med dina angelägenheter att göra, lilla du, — sade fru Hägerman undvikande och gick vidare.

Strax därpå gick hennes dotter, fröken Lisen, förbi, med händerna i sidan och smågnolande, en bild af själfsväld och illparighet. Hon gaf Vendela en kisande sidoblick, fnissade, gjorde en liten grimas och vände sedan bort hufvudet samt fortsatte med ett sådant där af nickningar och miner beledsagadt smågnolande, som man ovilkorligen är böjd att ta åt sig som någon förtäckt anspelning eller förolämpning, när det äger rum i ens omedelbara närhet.

— Lisen! — ropade fröken Vendela, som just erfor något af denna retsamma förnimmelse. Men fröken Lisen hade redan förfogat sig ur hörhåll och stod som bäst och hviskade något med apotekarfrun och hennes Charlotte. De forna antagonisterna hade genom någon ödets nyck blifvit vänner och svntes under dagens lopp ofta tillsammans

Nå, däri behöfde ju ej ligga något underligt, men hvad i all värden hade fru Hägerman menat med sina ord och Lisen med sitt konsiga beteende? undrade fröken Vendela och började känna sig en smula het i hågen. Lisen hade förstås aldrig egentligen varit hennes väninna, det föreföll, som hon vore afundsjuk och..... det hade en gång hviskats om, att hon förgäfves gjort sig till för herr Kristerson — Vendela afbröt tvärt sin tankegång och kände, hur hon rodnade....

Men tant Hägerman? Hvad hade hon syftat på? Förmodligen på ingenting alls, resonnerade fröken Vendela lugnare till mods. Det var ingenting annat än det, att fru Hägerman på sista tiden visat sig litet stucken af den särskilda välvilja generalskan von Ritter visat Vendela — på samma sätt var det med apotekarefrun — bevars väl, hon, Vendela, hade väl ögon att se med, och litet afund satte man sig vida öfver, och så tänkte hon icke vidare på den saken.

I stället gledo hennes tankar åter in i den mörka strömfåran af gårdagens bittra erfarenhet, och mera som en automat än en i situationen lifslevvande menniska stod hon där i sitt stånd och sålde sina varor, växlade och tog in pengar samt hörde ej ett ord af herrarnas sedvanliga artigheter.

Stockholms-Tidningens Följetong.

“För välgörande ändamål”. 8

Hennes recett för dagen var emellertid skaplig nog, den var föga mindre än gårdagens — men med hur vidt skilda känslor mot förut hon nu såg ned på penningbehållningen! Det var ej med ett jublande: »det har gått så bra! — utan med en missmodig uträkning af hur *onödigt dyrt* detta jämförelsevis lilla belopp förvärfvats, och hur detta »onödigt dyra» kunnat inbesparas till hjälp åt masstals andra, ännu mer behöfvande.

Fru Holm hade visat sig några gånger under dagens lopp på basaren, första gången för att få göra den kära generalskan sin uppvaktning, hvarförutan hela dagen för henne varit skämd, senaste gången vid 8-tiden för att henta sin fröken dotter till en liten hastigt påkommen te-supé för några främmande därhemma. Grosshandlar Holm hade med prisvärd lydaktighet fogat sig i sin frus ukas och besökt basaren under några minuter, hvarvid han »för skabbs skull» offrat några »krodor» — som bättre kunnat användas på »spaddbål».

Innan fröken Vendela aflägsnade sig, kom hon i det förut nämnda toalettrummet att sammanträffa med konsulinnan Kullberg. Det såg nästan ut, som den lilla frun sökt detta tillfälle att träffa den unga flickan ensam, ty hon såg ifrig och förlägen ut och hade tydligen något på hjärtat för Vendelas alldeles speciella räkning.

— Snälla fröken Holm, — sade hon på sitt redlost försagda sätt, — ni får ursäkta, men jag måste tala om det, ty ni är en alldeles för god flicka..... åh, det är bra skamligt..... tyst, jag tyckte någon kom! — afbröt hon sig och sköt fram sitt lilla förskrämda harhufvud, — nej, det var miss-tag..... jag skall skynda mig att tala om det.....

Hvad konsulinnan Kullberg nu i hviskande ton »talande om» för fröken Vendela, kom den senare att liksom våldsamt räta ut sin gestalt och med stelt tillbakaböjdt hufvud stirra på berätterskan, som om hon knappt kunnat fatta, hvad denna sade, och öfver hennes ansigte flögo i tvärhastig växling rodnad och blekhet.

— De försökte att få mig också att tro det, men se det gick inte, — sade konsulinnan med så mycken energi, som hennes skygga väsen medgaf. — Ni förstår ju, att jag menat väl.....

— Ja, jag tackar er, — sade Vendela tonlöst, — men herrskapet Hägermans hushållerska hade nog sett rätt, det var vid elfva-tiden jag följde honom in i portgången....

— Nej, nej, det är ju inte så! — utbrast fru Kullberg förskräckt och grep den unga flickan i armen. — Säg, det är ju omöjligt.....!

— Nej, men det förhåller sig *icke så*, som man behagat gissa, — sade Vendela stolt. — Hvad som än skett, kan jag försäkra fru Kullberg, att det snarare ländt till både *hans och min heder* — ni skall kanske snart få bevis därpå, ty jag ämnar icke tåla en sådan kränkning.

— Jag tror er, — ifrade fru Kullberg, — ni skall nog kunna försvara er..... nej, nu måste jag gå, adjö, adjö.....

Vendela stod kvar i toalettrummet. I ensamheten blefvo känslorna henne öfvermåktiga. Jaså, det var därför de båda damerna Hägerman uppförde sig så besynnerligt mot henne!

— Uslingar! — trängde det öfver hennes läppar, hon dolde sitt ansigte i handen och brast i gråt.

I denna ställning fann henne generalskan von Ritter, som begifvit sig till toalettrummet för att hemta sina öfverplagg.

Hon drog den unga flickan till sig och smekte med en bekymrad, frågande blick hennes panna.

Ännu snyftande, anförtrodde henne Vendela hastigt och lågmäld allt hvad hon nyss hört.

Generalskans ögon blixtrade af vrede.

— Hvilken låghet, hvilken låghet! — utbrast hon gång på gång. — Men var lugn,

mitt kära barn, lyckligtvis böra vi kunna strypa den fasligt tillämnade skandalen redan i sin linda.....

— Men säg ingenting *nu* åt mamma! — bad Vendela. — Hon är så häftig och kunde ställa till något..... något obehagligt.....

— Nej, ingenting nu i afton, — sade fru von Ritter, — men som jag är inblandad i det här, fastän vissa personer ännu icke tyckas veta om det, så förbehåller jag mig på det bestämdaste rätten att i denna sak bringa en förklaring, som för vissa personer kommer att blifva den enda näpst, de behöfva. Jag skulle först vilja samtala med er fru mor i morgon förmiddag, om hon då vore hemma.

— Jag behöfver bara säga till henne härom.....

— Godt — men det är äfven en annan person, med hvilken jag måste meddela mig i saken — jag skulle bra gerna vilja ha honom med mig hos er fru mor.....

Vendela blef purpurröd. Generalskan smålog åt hennes förvirring, men såg tillika ut som det personifierade fasta beslutet: »medan jag nu är inne på ämnet, släpper jag dig icke, min lilla vän!»

— Jag förstår nu ganska väl ett och annat, som gäller två unga personer, — fortsatte hon, under det Vendela allt djupare sänkte sitt hufvud. — Vill ni tillåta mig att

handla på eget bevåg — vill ni ge mig obegränsad fullmakt? — tillade hon med hjärtlig skalkaktighet.

— Ja! — hviskade Vendela och såg i all sin förlägenhet helt lycklig ut.

— Då träffas vi vid tio-tiden hemma hos er — och — det var sant — det är nästan nödvändigt, att ni öfvertalar er herrar att äfven då vara hemma.

— Han är alltid hemma vid denna tid, — upplyste den unga flickan, ännu en gång högt rodnande.

— Utmärkt! — Men skynda er nu, jag ser fru Holm närma sig.....

Vendela skyndade sin mor till mötes; de hade snart stufvat sig in i ekipaget och åkte hem.

Något senare begaf sig generalskan till sin bostad, där hennes tjänarinna åt henne öfverlemnade ett bref. Hon hade nyss mottagit det af en yngre, tarfligt klädd kvinna, som hon aldrig sett förr och som bad, att brefvet för all den del skulle lemnas åt fru generalskan, så fort hon kom hem.

Fru von Ritter slet upp kuvertet och genomgånade skrifvelsen. Den härflöt tydligen från en svag, darrande hand, men var fullt läslig och syntes försätta generalskan i en pinsam oro.

— Stackars menniska, — sade hon för sig själf, — här läser man det mesta mellan

de ödmjuka raderna — ja, jag skall visst komma!

Hon satt en stund försänkt i synbarligen bittra reflexioner.

— Ja, var det inte det, jag nästan kunnat tänka! — utbrast hon därpå högt, under det hon liksom af förargelse bet sig i läppen, — så där går det allt för ofta till — åh, hvilken tom flärd och själfviskhet! — Jag har minsann själf åtskilligt att förebrå mig häruti..... att kunna till den grad försumma!..... — Hon skakade hufvudet med en sorgsen suck. — Jag skall komma — men nu det där andra..... — Hon satte sig vid skrifbordet och nedskref raskt en biljett.

— Hanna, — sade hon till tjänarinnan, — snälla du, vill du göra mig den tjänsten att genast ta på dig och lemna den här biljetten på ort och ställe, så att den kommer fram redan i kväll — jag törs inte, då det är så sent, lita på posten.

— Fru generalskan kan i stället lita på mej, — sade tjänarinnan med en blick, som ganska klart angaf, att hon gerna midt i natten skulle kunna gå till världens ände för sin generalska.

* * *

Redan klockan nio dagen därpå stod herr Leo Kristerson med ett förbindligt,

lugnt frågetecken på sitt ansigte framför generalskan von Ritter.

— Ja, ni måste väl undra något öfver min plötsliga rekvisition af ert eget jag, — log fru von Ritter och inbjöd den »rekvirerade» att sitta och »snällt höra på».

Herr Kristerson hörde alltså på, hvad generalskan hade att meddela om en viss tilldragelse från gårdagen, hvilken anförtrots henne af fröken Vendela Holm, men om han under berättelsens fortgång hörde på så synnerligen »snällt», därom kunde hans allt barskare uppsyn ingifva högst berättigade tvifvel.

— Dessa Hägermans äro sig lika, — sade han kort.

— Naturligtvis ställer ni, herr Kristerson, den här saken till rätta själf, utan någon hjälp, — yttrade generalskan med den finaste takt, — men då jag verkligen varit med på ett hörn, som man säger, så hade jag tänkt, att mitt ord såsom ett slags vittnesmål icke vore alldeles öfverflödigt.....

— Långt därifrån, — sade herr Kristerson och riktade sin fasta blick på generalskan. — Jag skulle själf ha anhållit om er medverkan — och denna först och främst hos fröken Holms föräldrar.....

Han gjorde ett uppehåll — och generalskan gjorde intet afbrott däri, hon blott bidade.....

— Efter hvad som nu händt — fort.

satte han, — har jag blott att gå vägen rakt fram — en väg, som för resten för länge sedan varit utstakad.....

— Och vid hvars ändpunkt någon redan för länge sedan väntat er, herr Kristerson, — utbrast generalskan varmt.

Herr Kristerson tryckte fru von Ritters hand.

— Jag tror det — jag har på sista tiden vågat tro det, — sade han sakta med den bekämpade sinnesrörelse, som från en stark natur verkar nästan gripande. — Vill ni bli min bundsförvänt, fru generalska, ni kan hjälpa mig att inför hennes föräldrar gifva den rätta belysningen af den händelse, som förtalet vrängt på sned, vill ni det, så stode jag redo att genast söka träffa vederbörande i ert sällskap.....

— Jag har tagit mig friheten att kalla er hit just för det ändamålet — och kan ni förlåta mig, att jag redan förberedt fröken Vendela på ett sammanträffande?

— Om jag kan förlåta! — utbrast herr Kristerson strålände af glädje och reste sig upp.

Omkring en halftimme senare inträffade generalskan von Ritter och herr Kristerson hos herrskapet Holm.

Stockholms-Tidningens Följetong.

“För välgörande ändamål”. 9

Fru Holm, som såg generalskans besök uteslutande ur synpunkten af den ära, som vederfors hennes hus, var så öfverväldigad af utmärkelsen, att hon, utan att reflektera öfver anledningen till, att äfven herr Kristersons infunnit sig, tog emot honom med ovanlig blidhet och till och med sade »den käre herr Kristerson.....», hvarvid en blyxt af humor flög öfver den unge mannens drag: fru Holm hade sig ovetande måhända uttalat en viss, vigtig sanning om honom!

Grosshandlare Holm, som såg besöket ur synpunkten af helt andra angelägenheter än dem, som rörde »spaddbål», ville med ett tafatt »bycket välkobbda!» draga sig tillbaka, men herr Kristerson bad honom hastigt och sakta att stanna kvar, hvarpå herr Holm mumlade ett »oäddligt gerda», ehuru han inte kunde begripa, hvarför han, då det naturligtvis inte var fråga om »sp....

— Herrskapet förvånar sig kanske öfver vårt besök, — yttrade generalskan, — och särskildt öfver mitt.....

— Åh, jag ber fru generalska, — utbrast fru Holm, nästan med oro, — det är väl först och främst *det*, som.....

Hon häjdade sig inför herr Kristersons godmodigt ironiska bugning.

— Men det är dock herr Kristersons besök, som är det vigtigaste, — fortsatte

generalskan med ett småleende, ehuru nog jag också har något här att göra för att i en viss punkt stå klar inför föräldrarna till — fröken Vendela.....

Till och med herr Holm blef helt uppmärksam vid denna egendomliga vändning i generalskans yttrande.

Fru von Ritter skildrade besöket i källaren hos den nödställda familjen.

— Ack ja, — sade fru Holm, denna gång med en frambrytande stråle af äkta känsla, som trots allt röjde en i grunden godsint kvinna, — Vendla har berättat här om för mig — stackars familj!

— Förskräckligt för edd familj att vara så dödstäld! — menade grosshandlaren och skakade på hufvudet.

— Jag borde kanske icke tillåtit, att fröken Vendela följde med, — återtog fru von Ritter.

— Åh, för all del, fru generalska, — sade fru Holm ifrigt, — och nu var det synbarligen den smickrade fåfängan, som intog känslans plats, — jag får tvärtom tacka fru generalskan, för att ni var så vänlig och tog Vendela med — åck-åck-åck, i bättre händer kunde hon väl aldrig vara..... det kan minsann vara nyttigt för en så'n där unge, som har fullt upp af allting..... och si så där..... att få se, hur fattiga stackare slita

ändt..... och allra hälst när det sker i generalskans sällskap.....

— Fru Holm tackar mig, — sade generalskan och fixerade grosshandlarfrun med en egendomlig blick, — men — hör nu på!

Hvad generalskan berättade kom fru Holm att råka snart sagdt i raseri, hvarvid hon knöt händerna mot de tills vidare osynliga fienderna och utlofvade hämd.

— En sådan ämnar jag föreslå, — sade herr Kristerson lugnt.

Fru Holm stirrade på honom med en min, som inte skulle passat illa till det fräjdade spørjsmålet: »Kan något godt komma af Nazaret?»

Herr Kristerson utvecklade raskt och med gentlemannamässig värdsamhet sin »plan» — herr Holm, i hvilken det kommit ett plötsligt lif, klappade upprepade gånger den unge mannen på axeln och sade: »jag är bed obbdet, käre Kristersodd!» — fru Holm satt förstummad af häpnad och stridiga känslor och hann ej komma till svars, förrän generalskan med vänligt allvar och eftertryck sade: »det är den rätta och den enda åtgärden, fru Holm!»

— Säger fru generalskan verkligen det? — stammade fru Holm i största villrådighet.

— Jag icke blott säger det, utan jag menar det af fullaste hjärta! — Hon fattade fru Holms hand, tryckte den mellan sina

båda och såg in i hennes ansigte med denna ljusa, varma blick, som på alla hade en så underlig tjuvningskraft.

— Följ en verklig väns råd, fru Holm!
— tillade hon med plötslig innerlighet.

Fru Holm kunde icke värja sig längre. Det ryckte i ögonlocken på henne, hastigt kramade hon fru von Ritters hand — det såg ut, som hon skulle velat kyssa den — skyndade upp, gläntade på en dörr och ropade med en af rörelse lätt skälfvande röst:

— Vendela, kom ut.....!

* * *

Generalskan hade nyss lemnat familjen Holm och stod på Hamngatan, späjaude efter ett åkdon, ty hon ämnade företaga en tämligen lång färd till en af stadens södra utkanter. En drovka, som befanns ledig, körde förbi, fru von Ritter anropade kusken, som stannade, och skulle just stiga upp i vagnen, då hon kom att vända hufvudet åt sidan och upptäcka ett par bruna, bedjande ögon, hvilka liksom sökte henne och angåfvo, att deras ägare, en liten trasig, frusen gosse, så gerna ville springa fram till henne, bara han tordes.

Generalskan behöfde ej länge leta i sitt minne.

— Georg, — ropade hon och nickade,
— kom hit!

Gossen var ej sen att lyda kallelsen.

— Jag har gått efter frun hela tiden,
— sade gossen och såg med ett barns öppna,
hängifna beundran på generalskan.

— Har du det? — sade denna och klap-
pade gossens kind. — Hur har ni det där-
hemma?

— Mamma tror, att det nog blir bättre
nu — för pappa han ä' dö'.

— Ar han död, kära barn?

— Ja, doktorn sa', att han föråt sej.

Generalskans bröst häfdes af en tung,
smärtfull suck. *Föråt sig!* Hvilken bild ur
armodets värld! Han föråt sig, den arme
uslingen, när han för första gången på lång
tid fick smaka härligheten att äta sig mätt
— den härligheten kostade honom lifvet, ett
på senare tider värdelöst lif, det är sant,
som dock kunnat vara af värde..... om han
bara förut fått litet oftare äta sig mätt! Nu
blef det för mycket af det goda på en gång
— och detta »goda» hade föranstaltats af
henne själf! Hvad hade hon sålunda uträt-
tat, trots sin goda vilja? Stode man alltså
fullkomligt maktlös mot eländet? Var man
dömd att med den ena handen medvetet
gifva lifvet och med den andra omedvetet
döden? Herre, hvarför har du ej också gif-
vit oss *förstånd* i utöfvandet af våra bäst

menade kärleksverk? Det var ej nog att gifva, man måste se till, *hur* man gaf och att det gifna användes klokt.

Hon stampade med foten i marken af svidande hjärtängslan vid dessa tankar, som stormade in på henne likt bittra anklagelser. Nej, det måste bli en annan ordning efter grundsatsen: hvad du gör, gör aldrig halft! Gif — om möjligt rikligt — men tillika: öfvervaka, led, råd, släpp icke ur sigte, förrän nödens mättade, tillfrisknade, till arbete hulpne son kan med full sinnesreda och eftertanke förfoga öfver sig själf! Se det är en vida större uppoffring än att blott hänsynslöst *gifva*, en uppoffring, som hvar i sin stad må påtaga sig — då först blir något verkligt godt uträttadt — kom aldrig förr och tala om *sann* välgörenhet!

— Georg, — sade generalskan, — har din mamma några pengar kvar?

— Ja då — hon har så mycke' pengar kvar så.....

— Det var riktigt bra, hälsa och säg din mamma det — här har du i alla fall några slantar, men gif dem åt din mamma! I morgon tittar jag till er. Adjö, min gossel

* * *

Då generalskan efter sin färd till Söder vid middagstiden återvände till basarlokalen,

låg ett drag af djupaste allvar öfver hennes vackra ansigte — det var nästan något mer än allvar, däri skymtade sorg med en dragning till misströstan, sådan en person känner, som nedtryckes af tanken: »hur man gör, så är det lika illa!»

Likt en ljusglimt i hennes själsbetryck log mot henne Vendela Holms förtjusta, blomstrande ansigte. Fröken Vendela såg ut att ha mycket svårt att styra sig, säkerligen skulle hon velat i ett skutt hoppa öfver blomsterståndets disk och kasta sig i famnen på generalskan.

Generalskan varnade skämtsamt med pekfingret, under det hon lätt smekte den unga flickans kind.

— Det var fasligt, hvad det är rart mellan de där två, — snörflade apotekarefrun Sivers med en genomsyrad min. — Den nådiga frun skulle bara veta, hur den där nipertippan.....

— Nej, nu snusar ju mamma, så att alla se det! — afbröt hennes dotter marketenterskan.

— I detsamma kom generalskan fram till dem.

— Skulle fröken Sivers kunna till kvällen ge en ungefärlig uppgift öfver hvad som kommit in på försäljningen? — frågade hon förbindligt.

— Jo, det går nog för sig, fru generalska,
— sade fröken Charlotte och neg.

— Jag tackar, jag har af alla de andra fått löfte om dylika uppgifter, — fortsatte generalskan i samma vinnande, artiga ton. — Min mening är endast att, innan vi skiljas åt i kväll, delgifva herrskapet en liten tablå; jag har därför också infordrat de flesta räkningar. Den egentliga redovisningen hinna vi naturligtvis inte med förrän någon af de närmaste dagarna. — Jag tackar er så mycket, fröken Sivers!

— Undras, hvad hon menar med det där! — muttrade fru Sivers, sedan generalskan aflägsnat sig.

— Ja, men hon är allt rysligt älskvärd ändå, — sade fröken Charlotte. — Nej, nu får inte mamma stå och snusa, för nu ser jag, att ett par herrar ämna sig hit.

Hon hade gissat rätt, och ännu en gång — det hade gunås ej kommit allt för ofta på frågan — fick hon till några mycket måttligt betalda glas champagne servera sitt allra grannaste tandköttssleende, hvilket medföljde gratis som »bouquet» på den ädla drycken.

Generalskans förstämning, som stundom gaf en något stel prägel åt hennes eljes lätta, godmodigt humoristiska väsen, hade
Stockholms-Tidningens Följetong.

”För välgörande ändamål”. 10

icke undgått åtskilligas uppmärksamhet. Det var, som om något icke alldeles så behagligt låge i luften denna sista basarafton.

— Man ska' få se, att det är nå'nting, — spådde fru Hägerman.

— Prat! — sade fröken Lisen och ryckte på de hvita ur det starkt ringade lifvet uppstickande axlarna, — hon har kanske fått höra något tråkigt.

— Kanhända just det, — sade fru Hägerman eftertänksamt. — Jag längtar för resten bara efter, att det skall bli slut på den här tröttsamma tillställningen.

— Jag med! — sade fröken Lisen vårdslost. — Hvad tjänar det till att vara med om sådant här, då man inte har riktigt hänförande lifvadt och det inte går undan i rykande fart! Hvad bryr jag mig om en gammal nucka, som jag inte känner! För mej får hon lefva eller dö, bäst hon vill — jag kom hit för att ha pin festligt, jag.....! — Skingra dej, mutter, jag ska' försöka att få hit baron Gyllengrip, som jag ser där bortal

— Var för all del försigtig och aktningsfull, Lisen, då du lägger an på honom! — förmanade den ömma modern, på förhand orolig öfver sin dotters själfsvåldiga sätt. — Han är mycket rik och förnäm..... Det du ger inte att slamsa med alla!

— Var lugn, du..... se, nu kommer han! — sade fröken Lisen och skrufvade med en

hastig rörelse snörlifvet uppåt, så att den bländhvita barmen kom att fylligare häfva sig fram. — Jag vet, hvad en sådan där herre tycker om..... Är jag bra nu så här?

— Lisen, Lisen! — varnade fru Hägerman, som dock ej kunde låta bli att ge sin dotter en beundrande blick. Hon skulle nog göra lycka..... kanske en basar skulle förhjälpa henne härtill..... då var det ju ändock något bevändt med tillställningen.....

— Det led mot kvällen, och de besökande troppade efter hand af. Basaren kunde nu anses afslutad, och de kvarvarande utgjordes på ett undantag när uteslutande af basartillställarinnorna, unga och gamla, jämte åtskilliga deras anhöriga, såsom föräldrar och syskon.

»Undantaget» representerades af herr Leo Kristerson, hvilken något senare infunnit sig och nu af generalskan von Ritter anmodades att stanna kvar en stund jämte de öfriga. Denna anhållan yttrades högt, så att alla skulle höra det. Herr Kristerson bugade sig till svar och stannade. Fru Hägerman utbytte härvid en snabb blick med apotekarefrun Sivers — hvad betydde egentligen allt det här?

Bland de kvardröjande märktes äfven grosshandlare Holm, hvilket också gaf anledning till en viss undran, då man ganska

väl kände hans likgiltighet för allt annat, än det som rörde »spaddbål».

— Jag har tagit mig friheten bedja herrskapet stanna en liten stund, innan vi skiljas åt, — sade generalskan, som stod i salens bakgrund på en estradartad upphöjning. Framför sig hade hon ett bord, belamradt med diverse papper. — Ty det är så godt, att herrskapet på färsk gerning får ett ungefärligt begrepp om basarens pekuniära resultat, hälst därmed sammanhänger ett och annat, som jag i egenskap af herrskapets välvilligt valda »president» — om jag får så säga — känner mig skyldig att lika gerna först som sist påpeka, då vi ännu äro samlade under samma tak.

— Hvad var det jag sade! — hviskade fru Hägerman och stötte sin dotter sakta i sidan. — Det var ändå någonting i farvattnet!

— Som herrskapet minns, — fortsatte generalskan till sitt auditorium, som i en halfkrets samlat sig nedanför estraden, — så tvekade jag icke så litet att medverka i den påtänkta basaren, hvilken jag ansåg röra sig med en allt för stor lyxapparat för att kunna motsvara sitt ändamål i lika hög grad, som det vore möjligt med mindre ståt. Därtill gälde det *en enda* person, som kunde varit hjälpt med litet nog, blott hon fått det genast — under det att hundratal familjer

äro husvillla och svälta, utan att någon åtgärd till bistånd vidtages. Jag tyckte detta vara en orättvisa, en vidunderligt ojämn fördelning, som icke riktigt vittnade om välgörenhet af verklig människokärlek, ty den söker icke *en*, utan så vidt möjligt *alla* och bringar det högsta möjliga som behållning, utan onödiga offer åt flärden och nöjet — dessa bilda oerhörda afbränningar, som herrskapet nu skall få se.

Det rådde andlös tystnad, medan hon samlade ihop en del papper.

— Det här, — fortsatte fru von Ritter, — är de räkningar, jag infordrat. Lokalhyran jämte belysning, städning, betjäning jämte en hel del andra i sammanhang därmed uppförda poster går till omkring 200 kronor. Musiken, två gånger om dagen, 150 kronor. Den här bundten, — sade hon och höll fram ett tiotal papper, — innehåller specifikationer öfver allt hvad som åtgått till anordningarna för lokalens utstyrsel, från och med försäljningsstånden till och med de förhyrda växterna och alla andra slags dekorationer — masstals föremål och arrangemanger, som sammanlagdt belöpa sig till omkring 400 kronor. Tills vidare kunna vi alltså anse, att basaren kostat 750 kronor — det är till och med efter låg beräkning.

— Nåväl, hur stora ha inkomsterna varit? Efter de uppgifter, man från åtta stånd

och några salubord godhetsfullt lemnat mig, ungefär 400 kronor om dagen — efter medeltal beräknadt — det blir under tre dagar en sammanlagd inkomst af 1,200 kronor. Då de 750 kronorna afgå, blir alltså behållningen omkring 450 kronor. Utgifterna ha således belöpt sig till 300 kronor mer än nettobehållningen! Ligger icke en orimlighet häri, hälst det varit meningen att med det *mesta* möjliga hjälpa en nödlidande?

Generalskan såg på de församlade och liksom väntade på svar, men samtliga tego.

— Af dessa utgifter, — återtog hon, — kunde under blygsammare förhållanden godt knappats in minst hälften, som då också kommit den sjuka till godo — det hade sannolikt blifvit 750 kronor i vinst i stället för 450.

— Tillåt mig nu, — fortfor generalskan liksom med en bön om ursäkt i blick och röst, — att komma in på ett särdeles ömtåligt ämne! Jag ber på det hjärtligaste, att ingen misstycker, jag *måste* tala ut! — Efter hvad jag hört, lär knappast någon af de unga damerna kostat på sin dräkt mindre än 100 kronor, i några fall torde det gå till mera — det har varit åtta kostymerade — och låt oss tänka på alla de, jag hade så när sagt, oräkneliga detaljutgifter, som medföljt de unga damernas utrustning och uppträdande under onödigt luxuösa omständig-

heter! Man kan ganska säkert anslå den totala ekiperingssumman till bortåt 1,000 kronor! *Tusen kronor*, mitt herrskap, blåsta i luften, utan något annat egentligt ändamål än — förlåt min frispråkighet! — än *ert eget nöje!* Det kunde ju ha varit måttligt i detta hänseende: låt oss säga 500 kronor för utstyrsel — ni hade då inbesparat 500 kronor som — hon gjorde ett litet uppehåll — ni till exempel kunnat skänka den nödställda. Hon hade då, efter min förra beräkning af den största möjliga behållning, erhållit sammanlagdt 1,250 kronor i stället för 450.

Men hvad nu än behållningen blir, återkommer jag till min åsigt, att det är bättre att hjälpa med litet i sänder, direkt och ofta, så att man kan dela sin krafter på hundratals andra vanlottade, lika förtjänta af hjälp. Att ösa på *en* och låta *hela massor* hungra — det är ju alldeles på tok! Jag vill belysa mitt resonnemang med ett färskt exempel ur verkligheten.

Hon skildrade i bjärta färger sitt besök hos den utarmade familjen Johansson, därvid hon emellertid förteg, att fröken Holm och herr Kristerson varit henne följaktiga.

Åhörarna syntes gripna, nästan förfärade — hon behöfde minnsann inte komma med den stereotypa frågan: »är det inte förskräckligt?..... eller något sådant där.

Vidare berättade hon om sitt sammanträffande med gossen Georg och hur hans stackars far funnit döden — genom att för-
äta sig.....

Blotta skälfningen i generalskans röst, då hon berättade detta, gaf en starkare målning af saken än många granna ord skulle ha gjort. Flere af fruntimmerna gömde sina ansikten i näsdukarna under snyftningar.

— Där ha vi ett exempel i smått på det oriktiga i att gifva för mycket på en gång, — sade generalskan, — han föråt sig — så kan det gå med andra i bokstaflig eller bildlik mening. Det finns ett sätt att moraliskt föräta sig: En utarmad stackare får för mycket på en gång, och i sitt fröjdesrus gör han kalas i stället för att lefva förständig — man har gjort honom till en slösare, som inom kort står ännu mera hjälplös. — Nej, låt oss sträcka vår verksamhet åt så många håll som möjligt! Den under bästa förutsättningar beräknade vinsten af denna basar, nämligen 1,250 kronor, kunde ju ha delats på ett tiotal familjer, och jungfru Sanna hade ändå fått så pass mycket, att hon kunnat existera under sin sjukdom, med tillhjälp af lämplig vård förkorta den och snart stå frisk igen, färdig till nytt arbete. I mån af hennes behof kunde man ju sedan ytterligare hjälpt henne med små bidrag då och då. Det duger icke att blott

kasta till människor en summa pengar, för att sedan ej på långliga tider fråga efter dem. Låt oss i stället hjälpa dem ofta och framför allt äfven med andra medel än pengar! Låt oss hjälpa dem med — vårt hjärta, vårt ständigt vakna intresse och *personliga* deltagande! Frukten af denna hjälp skall vara *arbete* för dem. Låt oss arbeta för att gifva dem en dräglig existens! Låt oss arbeta, för att de skola få sysselsättning, så att deras själfverksamhet stegras, låt oss intressera dugliga läkare att af människovänlighet ta hand om dem, när de ligga hjälplöst sjuka, låt oss ackordera med husvärdarna, att de icke må vara obilliga, ja, låt oss, den ena genom sin far eller bror, som är stadsfullmäktig, den andra genom sin make, som också tillhör de ledande männen i samhället, o. s. v. o. s. v., låt oss genom inflytelserika mellanhänder, om vi själfva ej förstå så mycket, verka för, att offentliga förslag till arbete inom kommunen framläggas, att bygnader med till det lägsta möjliga nedtryckta hyrespris uppföras — låt oss löpa till storms mot alla möjliga höga vederbörande, som makten hafva, och låt oss taga de trogna och vakna tidningarna till hjälp! Det är stor skilnad mellan London och Stockholm. Här finns ännu utsigt att stäfja elän-

Stockholms-Tidningens följetong.

"För välgörande ändamål". 11

det, blott något god vilja finns. Hvad vinner samhället genom att från generation till generation fostra en växande skara förtviflade proletärer, som till slut beträda brottets väg! De växa oss slutligen öfver hufvudet — de skola hämnas både sina egna och sina fäders lidanden! Därför låt oss bringa hjälp, ju förr dess hällre — den, som icke tvingas att göra det af hjärtats kraf, han må göra det af klokhetens! Tro mig, mitt herrskap, på hvad jag säger: *öppna den verkliga välgörenhetens portar på vid gafvel — och vi skola snart få stänga fängelsets!*

Verkan af de varma, hänförda orden var djupgående. Den torre herr Holm nickade och mumlade något för sig själf med allt fuktigare ögon. Fröken Vendela gömde, darande af tysta snyftningar, sitt hufvud vid moderns bröst, och fru Holm förde ofta näsduken till sina ögon. Det ryckte nervöst kring Lisen Hägermans läppar, hon såg upprörd ut, och hennes mor hade låtit sitt hufvud sjunka ned i den uppåtsträckta handen. Alla voro träffade i sitt innersta.

— I dag, — yttrade generalskan, — har jag besökt jungfru Sanna. Hon hade fått reda på, att jag medverkade vid basaren, och kallade mig med en ödmjuk, skriftlig bön till sig. Hvad jag nu talar om, mitt herrskap, träffar som en förebräelse lika mycket mig som någon af er. Vi hafva försummat

henne. De pengar, hon fått, kräde dels värden, dels en afbetalningsaffär strax ut. Hon har i två dygn ej haft ett öre till sitt förfogande, ej förtärt en matbit! Hon bad mig om litet hjälp blott för tillfället. Och vet ni, hvad distriktsläkaren, som jag genast lät tillkalla, sade? En half dags svält ytterligare, och jungfru Sanna hade möjligen — *dött af hungertyfus!* Hvilken gräslig ödets ironi ligger ej häri! Medan ett förhållandevis stort belopp under så godt som blott lek och fröjd samlas ihop åt henne — ligger hon hjälplös och i fara att svälta ihjäl! En cyniker skulle med verkligt berättigande kunnat säga oss midt i ansigtet: »Ni lät henne svälta ihjäl — *af idel välgörenhet!.....*»

Åhörarna blickade med fasa och blygsel på hvarandra. Hvem kunde här ens öppna munnen till något svar? Det var bara att tiga och ta emot, hvar och en kände med sig, att han här fick sin mycket rättvist beskärda andel.

— Till sist, — fortfor fru von Ritter, — måste jag vidröra en fråga, som icke hör till basaren, fastän det nog är denna, som framkallat själfva frågan. Den kväll, då fröken Vendela Holm var synlig i sällskap med herr Leo Kristerson och i en portgång väntade på honom, då han från sin bostad hemtade några filtar, hade de båda unga till-

sammans köpt matvaror åt en nödstäld familj, till hvilken de omedelbart begåfvo sig för att träffa — *mig*..... — generalskan råttade vid detta ord upp sin smärta gestalt, hennes eljes milda blick var nästan hotande, hög och imponerande stod hon där som en befallande drottning, — det var i *mitt* sällskap, på *mitt* föranstaltande de besökte familjen, densamma, hvarom jag nyss talat, och det var under *mitt* beskydd, de återvände därifrån — *de båda trolofvade!*.....

Ett sorlande »ah.h!» gick genom församlingen, man vände sig mot de båda unga, som nu stodo där arm i arm, man bugade sig och mumlade fram lyckönskningar — och förlägenheten var på vissa håll nästan löjligt i ögonen fallande. Fru Hägerman och hennes dotter Lisen hade helt bleka vändt sig bort, apotekarefrun Sivers snusade i sin förvirring, så att det både syntes och hördes.

Men hvad man allra minst skulle trott — den lilla konsulinnan Kullberg ilade, öfvergifvande all sin skygghet, fram, slog armarna om Vendelas hals, kysste henne, skratade och grät på en gång och hviskade om och om igen: »Söta Vendela..... jag visste ju, att allt måste vara godt och väl..... jag förstod ju det..... åh, hvad det var roligt!...»

Det plötsliga, af hjärtinnerlighet präglade afbrottet, så oväntadt, då det ledde sitt upphof från den lilla, alltid annars liksom

förskrämda fru Kullberg, verkade tydligen godt på alla. Det var icke annat än vänliga blickar, kanske med ett småleende på köpet, som riktades mot den intagande gruppen.

— Nu, mitt herrskap, — sade general-skan, hvars ansigte återigen strålat upp till det vanliga uttrycket af hjärtlig godhet, — säga vi tills vidare farväl åt hvarandra — vi ha hvar och en af det timade hemtat en lärdom, hoppas jag, som icke skall förflyktigas vid den första vindfläkt därute i lifvet. — Säg mig nu..... — hennes röst dallrade af den innerligaste känsla, — skola vi råkas på mitt program för välgörenhet — vill ni hjälpa mig att förverkliga det — vill ni göra det snart genom att samlas i mitt enkla hem och rådslå — säg, vill ni det? — nästan hviskade hon med hopknäppta händer och hufvudet framåtlutadt, liksom i lyssnande ställning.

Hvad ett enda hjärta har förmåga att vinna många — många förut motspänstiga!.....

— Ja, ja! ← brusade fulltonigt från de församlade.

* * *

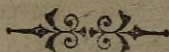
— Hvilken andakt mot den i förgår!
— sade Vendela sakta och tryckte sig när-

mare intill sin trolofvade, då de arm i arm
vandrade mot hennes hem.

— Vi fingo dock en god sådan äfven
då, — sade Leo Kristerson vekt.

Hon blickade hastigt och kärleksfullt
upp mot honom.

— Ack, hvad du har rätt — där nere
i källaren.....!

UNIV. - BIBL.
LUND

15 SEP 1949

